

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 8 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Jahača vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir, za inozemstvo 15.20 lir
EKSKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri pošto čkovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-361
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Una corazzata nordamericana affondata Il sommergibile „Barbarigo“, comandato da Enzo Grossi, ha affondato al largo dell'Africa Occidentale una corazzata americana del tipo „Mississippi“

Severnoameriška oklopnica potopljena Podmornica „Barbarigo“ je pod poveljstvom Enza Grossija potopila ob afriški obali severnoameriško oklopnico tipa „Mississippi“

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 6 ottobre il seguente bollettino straordinario n. 863:

Questa notte alle 2.34 (ora italiana) in latitudine 2.15 N, e longitudine 14.25 Ovest, e cioè a circa 330 miglia per Sud-Ovest da Freetown (Africa occidentale) il sommergibile atlantico „Barbarigo“, comandato da Enzo Grossi, ha attaccato una corazzata statunitense del tipo „Mississippi“, che navigava con rotta 150 a velocità di nodi 13.

La corazzata colpita a prora da quattro siluri, è stata vista affondare.

La corazzata nordamericana tipo „Mississippi“ affondata dal comandante Grossi dislocava 33.400 tonnellate, era armata con dodici cannoni da 356 mm, dodici da

127 mm, otto da 127 mm antiaerei, quattro da 157 mm antiaerei, dodici mitragliere da 40 mm ed aveva a bordo tre aerei catapultati. Era protetta da una corazzata verticale di 356 mm e da due ponti corazzati di 102.50 mm. Sviluppava la velocità di 22 nodi ed aveva a bordo in tempo di pace 1565 uomini.

Forze esploranti nemiche ricacciate in Egitto

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 6 ottobre il seguente bollettino n. 862:

Forze esploranti nemiche hanno attaccato, nel tardo pomeriggio di ieri e questa notte le posizioni del settore centrale sul fronte egiziano. Sono state ricacciate con perdite sanguinose. Numerosi prigionieri rimanevano nelle nostre mani.

Azioni di bombardamento hanno effettuato nostri velivoli sugli aeroporti di Mica e Hal Far.

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 6 ottobre il seguente bollettino n. 863, izredno vojno poročilo:

To noč ob 2.34 italijanskega časa je atlantska podmornica „Barbarigo“ pod poveljstvom Enza Grossija na 215' severne širine in 14.25' zahodne dolžine, to je okrog 330 milj južozapadno od Freetown (zapadna Afrika) napadla ameriško oklopnico, tipa Mississippi, ki je plula v smeri 150 s hitrostjo 13 vozlov.

Oklopnica je bila v prednji del zadeta od štirih torpedov in so jo videli, kako se je potopila.

Severnoameriška oklopnica tipa „Mississippi“, ki jo je potopil poveljnik Grossi, je izpodirala 33.400 ton in je bila oborožena z 12 topovi po 356 mm, z 12 po 127 mm, z 8 protiletalskimi topovi 127 mm, s 4 protiletalskimi topovi po 157 mm, z 12 strojnimi po 40 mm, ter je imela na krovu tri letala z vletišči. Zasledena je bila z navpičnim 356 mm oklepom in z dvema oklepna mostovoma po 102,5 mm. Razvijala je hitrost 22 vozlov ter je imela v mirnem času 1565 mož posadke.

Sovražne izvidniške čete v Egiptu vržene nazaj

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 6. oktobra naslednje 862. vojno poročilo:

Sovražne izvidniške čete so včeraj pozno popoldne in sredi napade postojanke srednje odseka na egiptski fronti. Bile so pogane nazaj s krvavimi izgubami. Mnogo ujetnikov je ostalo v naših rokah. Naša letala so bombardirala letališča v Mikabi in v Hal Faru.

Močni odmevi v tisku

Berlin, 6. okt. s. Zadnje izdaje večernih listov objavljajo z velikimi naslovi čez cele prve strani poročilo o potopitvi ameriške bojne ladje po podmornici „Barbarigo“ pred afriško obalo. Ime poveljnika Enza Grossija nemški narod že pozna zaradi njegovih odličnih prejšnjih zmag na Atlantiku. Zda se je ime tega poveljnika zopet odločilo za blestavo slavo, piše „Nachtausgabe“. Nova slava je oveličala tudi odlično tradicijo italijanske bojne mornarice in zlasti italijanskih podmornic. Ta drzni poveljnik je med drugim potopil že drugo ameriško bojno ladjo, kar znova dokazuje, da so podmornice osi resnični gospodarji na morju in te trdi borbi za uničenje uspe-

depolne angloameriške pomorske nadoblasti.

Tirana, 7. okt. s. Albanski tisk objavlja z velikim poudarkom izredno poročilo glavnega stana italijanskih Oboroženih sil o potopitvi ameriške oklopnice, katero je s torpedi zadel podmornica „Barbarigo“. Listi posvečajo obširne komentarje temu dogodku. Predvsem opozarjajo na junaški lik poveljnika podmornice „Barbarigo“ Grossija, ki združuje vse sposobnosti, značilne za borbe fašistične Italije. Hladnokrvnost, naglost v akciji, vedra zavest nevarnosti se pridružujejo k nenavadni preziru smrti in popolni predanosti stvari, za katero se bore.

Listi hvalijo tudi člane posadke italijanske podmornice zaradi njih odličnih sposobnosti zaradi katerih se podmornica „Barbarigo“ že drugič navede v dnevnem povelju po potopitvi ameriške oklopnice. Junaška dejanja teh junaških mornarjev, bodo ostala med najbolj čudovitimi v pomorski zgodovini.

Washington molči

Rim, 6. okt. s. Iz Washingtona poročajo: Mornariško ministrstvo je odklonilo komentarje k italijanski trditvi, da je italijanska podmornica torpedirala oklopnico tipa „Mississippi“.

Junaško zadržanje italijanskih čet ob Donu Topla pohvala in zahvala nemškega armadnega poveljnika

Rim, 6. okt. s. General, poveljnik 29. nemškega armadnega zbora na ruski fronti, se v svojem dnevnem povelju, potem ko je opisal bitke ob koncu avgusta, takole izraža glede prvega bataljona 31. pehotnega polka in 3. skupine 52. topniškega polka:

„Odlično ste opravili nalogo, ki vam je bila poverjena v borbi in v zvestem tovarštvu orožja z elementi 62. divizije. Ko je nasprotnik 6. septembra zopet pronicel v gozd Merkul, ste ga zopet odbili čez Don s takošnjim drznim protinapadom in posledično trdno držali svojo postojanko. Srečen sem, da vam lahko izrazim kot poveljnik 29. armadnega zbora svojo zahvalo in priznanje za vaše hlabro zadržanje. Dokazali ste svojo naglost v akciji in svojo sposobnost v protinapadih, ki so bili kronani s uspehom in ste tako zapečatili z dejavnostjo zvesto tovarštvu v orožju med italijanskimi in nemškimi četami v ob-

močju armadnega zbora.

Zmaga ni bila dosežena brez izgub. Z globokim spoštovanjem obračam svojo misel k padlim tovarišem, ki so zvesti svoji prisegi darovali svoje življenje Kralju in Domovini. Njih žrtve naj vam bo zgled in vzpodbuda. Ranjenecem želim vse najboljše, da bi kmalu okrevali.

Zdaj se vračate k vaši diviziji. Lahko se vrnete s ponosnim čustvom zmage, s popolno zavestjo v svoje sile in s pripravljenostjo na končni zmagi. V zvestobi in spoštovanju mislimo ob tej uri na velike voditelje svojih sil in zaveznikov, na Nj. Vel. Kralja in Cesarja Italije, na Duceja, prvega maršala imperija ter na Führerja, prvega poveljnika nemških oboroženih sil. Ko se od vas poslavljam, vas pozdravljam s hvalečnim srcem in v polnem prepričanju, da bo vsak sovražnik odbit, dokler bo ob Donu stala straža divizije Torino. Za vse velja povelje: Don mora biti naš!

Važno, a nevarno delo letalskih izvidnikov

Operacijsko poročje, 6. okt. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani v Severnoj Africi). Nedavno je neko izvidniško letalo, ki je bilo na poletu zadeto, padlo v morje, ko je skušalo zaslon pristati na obali. Posadka je zlezla iz letala in pripadala do bližnje obale. Opazovalec je igral s težavo in mu je pretila nevarnost, da ga pogoltno valovi, kajti v roki je držal nad vodo fotografski aparat z dragocenim gradivom, ki je bil zbran na poletu. Ko je dospel na obrežje, si je poiskal priložnostno vozilo in je takoj dospel do svojega poveljstva.

Ta dogodek kaže, kakšnim nevarnostim so opazovalci-fotografi izpostavljeni in kaj morajo tvegati, da izpolnijo svoje misije. Ob tem dogodku pa se nam je razkrila tudi tajnost laboratorijskega letalskega fotografskega opazovanja. Neopojljivi je delež teh drznih ljudi v vojni. Njih letala niso posebno hitra, kajti hitrost jim pri delu ne more koristiti, in ne zelo oborožena, kajti namesto orožja imajo s seboj večje število instrumentov; skoraj vedno so nezashčena, kajti najraje prihajajo na določeni kraj iznenada in v tišini, da lažje opravijo svoje delo. V teh letalih preletavajo opazovalci vsak dan zbirališča, odletišča, utrjene postojanke ter prinašajo s svojih poletov najdragocenejše dokumente. Razen žilavosti, hladnokrvne drznosti in previdne taktike morajo imeti, da je njih delo uspešno, razne potrebnosti, ki jih ni najti v vsakem kraju. Pred objektivom mora oko izslediti podrobnosti, ki se potem fiksirajo na plošči ali na filmu. Opazovalec mora takoj poznati obise vseh vojnih sredstev in vsega orožja, s katerim je sovražnik opremljen. Poznat mora obliko stalnih in premakljivih postojank, obrambne črte in skladišča.

Puščavski teren je izredno neugoden za opazovanje. Zdi se, da se na teh peščenih ravninah odraža vsaka stvar, vendar ni tako. Predvsem omogoča obširnost ozemlja največjo decentralizacijo. Puščavski pesek je najboljša kamuflaža za ljudi in orožje s puščavskimi baryami. Sovražnik skrbno skriva vse svoje vojne naprave, orožje, tanke, baterije, skladišča pod zemljo. Z vsemi napori se sovražnik skuša skriti in opazovalec se mora z njim boriti ter ga s svojo iznajdljivostjo, junaštvom in strokovnjakstvom odkriti.

Uspehi izvidniškega poleta so lahko neprecenljivi. Odkritje, da sovražnik zbira sredstva na določeni točki postrojitve, lahko pomeni odkritje namenov nasprotnega

poveljstva. Fotografije lahko odkrijejo ali ima sovražnik obrambne ali napadalne namene. Posebne vrednosti so tudi podatki o tipu in številu ter o smeri premikajočih se vojnih sredstev. Kadar gre za defenzivne naprave, so fotografije opazovalcev neobhodne za poveljnika. Le na ta način je mogoča sestava posebnih topografskih zemljevidov z označbo ne samo cest, vodovodov skladišč, temveč tudi z označbo bunkerjev, protitankovskih jarkov, postojank, ki jih je treba zadeti in zavzeti pred dokončno osvojitvijo vsega predela.

Dragocen delež je dalo fotografsko opazovanje pri zavzetju Tobruka.

Ko je opazovalec fotografiral s svojimi aparati predele pod seboj, ob skrbni izbiri svojih instrumentov in materiala, delo s tem še ni bilo končano. V posebnih laboratorijskih strokovnjakih osebe takoj razvije posnetke. Ko so fotografije narejene, se prične najtežje in najbolj kočljivo delo, to je tolmačenje fotografskega dokumenta. Strokovnjaki, ki opravljajo to delo, morajo poznati značilnosti terena in vse načine prikrivanja sovražnih postojank. Razen izvežbanega očesa morajo imeti izredne deduktivne sposobnosti. Treba je ugotoviti vrednost vsake navidezne še tako nepomembne črte in ugotoviti pomen znakov na slikah, ki so komaj vidni. Razne vrste orožja se morajo spoznati po fotografijah, čeprav so na teh samo kot bučice velike točke. Dostikrat senca objektov več izda kakor fotografirani objekt sam. Treba je prešteti jame, ki jih vojaki izkopljejo za svojo zaščito v pesek.

Vsak dan se opredeljuje več sto fotografskih posnetkov k našim poveljstvom. V laboratoriju smo gledali, kako se obdeluje gradivo. Bilo je gradivo, ki ga je prinesel opazovalec, ki se je rešil s plavanjem na obalo. Fotografije so kazale, da se sovražnik ni premaknil in da ni povečal svojega bojnega potenciala. Poveljstvo se je tako prepričalo, da se v tem odseku ne pripravljajo nobena nevarnost proti nam. Opazovalec je naporno plaval, držeč svoj aparat in dragoceno gradivo nad vodno površino, da je poveljstvo lahko dobilo dokaze o stanju v sovražni črti.

Včasih gradivo ne dospe do laboratorija. To se zgodi, kadar se opazovalec letalo ne vrne več na oporišče, kajti fotografski opazovalci niso samo strokovnjaki, temveč tudi junaki, ki so dali in še dajejo svoj krvni prispevek k tej vojni.

Novi uspehi v Stalingradu

Na Kavkazu so Sovjeti izgubili nadaljnje utrjene postojanke — Odbiti sovražni poskusi prekoračenja Dona

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 6. okt. s. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na področju Kavkaza je bil sovražnik v stalnih hudih borbah od višine do višine vržen nazaj. Tudi včeraj je izgubil kljub ogorčenemu odporu v gorah severovzhodno od Tuapsija in ob Tereku nadaljnje močno utrjene višinske postojanke in več utrjenih krajev.

V Stalingradu so bili v hudih posameznih borbah doseženi novi uspehi. Bojna letala in letalske sile za bližnje poletе so podpirale naskakovale oddelke vojske. Severozapadno od mesta je uspelo obkoliti skupino sovražnikovih sil.

Na fronti ob Donu so zavrnile rumunske, italijanske in madžarske čete več poskusov za prekoračenje reke in tudi sunkov sovražnika.

V srednjem odseku fronte je bilo v lastnih uspešnih napadih uničenih mnogo sovražnih bunkerjev in postojank, razen tega pa uničenih ali ujetih precej sovjetskih vojakov.

Lastni napadi jugovzhodno od Ilimenskega jezera so prinesli tudi včeraj precej te-remskih pridobitev.

Pred Afriko in pred južnoameriško obalo so podmornice potopile 5 trgovskih ladij s skupno 26.000 br. reg. tonami.

Posamezna angleška letala so preletela včeraj severno in zapadno nemško ozemlje. Posamezne razdalne bombe so povzročile samo neznatno škodo.

Preteklo noč so izvedli oddelki angleških letal motilne poletе nad nizozemskim in zapadno nemškim ozemljem. Prebivalstvo je imelo izgube. V stanovanjskih okrajih nekaterih mest so nastali požari ter stvarna škoda in poškodbe na poslopih. Po dosedanjih vesteh so se nočni lovci in protiletalsko topništvo sestrelila 4 napadalne bombe.

Pri Ladaškem jezeru uničene sovjetske divizije

Berlin, 6. okt. s. Berlinski večerni listi poročajo po podatkih iz vrhovnega poveljstva nemških oboroženih sil o podrobnostih velike uničevalne bitke južno od Ladaškega jezera, ki je trajala od 27. septembra do 2. oktobra in v kateri je bilo uničenih 7 boljševiških divizij. Popolnoma uničene so bile 19., 24., 191., 259., 265., 294. in 374. divizija strelcev. Hudo potolčene so bile tudi 16., 24., 98. in 122. oklopna brigada ter 501. in 307. oklopni bataljon in 22., 23., 33., 53., 137. in 140. brigada strelcev. Hude izgube so imele 11., 327., 372. in 376. sovjetska divizija strelcev. Po zmagoviti zaključitvi velike obkoljevalne in uničevalne bitke južno od Ladaškega jezera je prišlo tudi do borb med skupinami napadalcev in do topovskih dvo-bojev. V teh akcijah je bilo 4. oktobra uničenih mnogo bunkerjev in številne boljševiške bojne naprave. Letalstvo je nadzorovalo nebo in jamčilo za uspeh operacij nemških sil ter je tudi nadzorovalo kretanje sovražnih čet ter v kal preprečilo več poizkusov napada s strani Sovjetov.

Obnovite naročnino!

Namesto druge fronte nova konferenca

Stockholm, 5. okt. s. Londonski dopisnik „Aftonbladet“ poroča, da se bodo v kratkem sestale rusko-angleške oblasti, ki se bavijo z vojnimi dobavami, da se bodo posvetovali in znova proučile, kaj more Rusija od Angležev in Američanov še dobiti. V Londonu pravijo, da je v Rusiji zaradi izgube 60 odstotkov industrijskih območij potrebna popolna reorganizacija proizvodnje in še večja pomoč s strani zavez-nikov.

Gospodarsko sodelovanje evropskih narodov po vojni

Pomemben govor Eksc. Riccardija ob srečnem zaključku italijansko-bolgarskih gospodarskih pogajanj

Rim, 6. okt. s. Zunanji minister grof Ciano je v ponedeljek sprejel v avdicini bolgarskega ministra za industrijo, trgovino in delo Zaharijeva ter se je z njim prisrčno razgovarjal.

Rim, 7. okt. s. Sredi je minister Riccardi po celodnevni srečni zaključeni pogajanjih priredil sprejem v čast ministru Zaharijevu in njegovim sodelavcem ter članom mešane italijansko-bolgarske komisije. Minister Riccardi je ob navzočnosti odličnih osebnosti naslovil na gosta pomembne besede. Med drugim je dejal, da je vesel, da lahko pozdravlja kot goste v Rimu bolgarskega trgovinskega ministra in njegove sodelavce. Pozdravlja jih v Rimu, od koder sta na evropski vzhod izžarevala kultura in Kristusova vera. „Pozdravljam vas, Eksc. Zaharijev — je nadaljeval minister Riccardi, kot zastopnika Velike Bolgarije, ki je pod modrim vodstvom svojega vladarja in pod zaščito osi doživela, da so bile izbrisane krivice mirovnih pogodb. Uspehi, ki smo jih v naših razgovorih dosegli, so zadovoljivi. Zaradi vojne so se zaostriji notranji gospodarski problemi in je postala mednarodna izmenjava težavnejša. Vendar moramo biti zadovoljni, ko ugotovljamo, da se je kljub hudim časom obseg naših medsebojnih izmenjav, močno povečal. Gospodarsko sodelovanje, ki je nastalo med državami, ki se bore in delajo pod isto zastavo, se ne bo in se ne sme zmanjšati, ko bo dosežen mir. Prvi cilj gospodarske politike osi po vojni, je gospodarsko ojačanje Evrope s pomočjo čim tesnejšega sodelovanja v poljedelstvu in industriji. Le na ta način bo dosežena kontinentalna avtarlija. Zaradi tega bo seme, ki smo ga posejali, v bodočnosti rodilo obilne sadove.“

Naši nasprotniki spoznavajo, da se je zunanja trgovina sil osi in držav, ki so se ji pridružile, močno povečala v vojnih letih tako glede vrednosti, kakor glede količine. To dokazuje, da posamezna gospodarstva kljub vojnemu dogodkom uspevajo. Gospodarsko zadavljenje Evrope pripada zdaj že k paradoksnim utopijam in izdajalskim upanjem, katerim so se vdaljali naši sovražniki. Najhujše je za nami in težave bodo najhitreje prešle, ako si

Maršal Kvaternik na odmoru

Zagreb, 6. okt. s. Poglavljenik je dovolil maršalu Kvaterniku dobo odmora, v kateri sam osebnostno prevzame ministrstvo za obrambo.

Hrvatski poslanik pri Vatikanu

Zagreb, 6. okt. s. Poglavljenik je imenoval za poslanika pri sv. stolici princa Ervina Lobkovicza.

Poveljnik hrvatskega letalstva v Sofiji

Sofija, 7. okt. s. Poveljnik hrvatskega letalstva general Kren je obiskal vojnega ministra generala Levikova in šefa bolgarskega generalnega stana generala Lukasa, s katerima se je dolgo prisrčno razgovarjal.

bodo evropski narodi med seboj pomagali v prehrani, industriji, kreditu in trgovini.

Italija in Bolgarija hodita točno po tej poti. Italija priča pred tretjo vojno zimo, da njene žrtve in omejitve niso nič dramatičnejše ali neznosnejše, Oboje je cena za zmago in Italijani jih sprejemajo z duhom, ki je last narodov, ki so gotovi svoje velike usode. Tudi bolgarski narod je prevzel svoj del omejitev, da otipljivo prispeva k skupni zmagi. Stik Bolgarije z albanskim ozemljem odpira direktne prometne zveze z Italijo. Te bodo izdatno olajšale projektirano veliko cesto, ki se bo zgradila in ki bo vezala Adriatsko morje z velikimi bolgarskimi središči ter prispevale k napredku prometa v vseh južnovzhodnih državah Evrope. Ojačila bo zlasti izmenjavo blaga med Italijo in Bolgarijo v ožraju tradicionalnega prijateljstva med obema državama. To prijateljstvo ojačuje bolgarska kraljica, vaša ljubljena vladarica in naša princesa, ki predstavlja združen čustev bolgarskega in italijanskega naroda. Medsebojna vera v usodo Evrope lahko poduhovi suho gospodarsko snov in mi, ki imamo posebno srečo zastopati obe državi, smo v tej veri služili brez sebičnosti in z medsebojnim razumevanjem.“

Zaharijev o Duceju

Na nagovor ministra Riccardija je odgovoril minister Zaharijev, ki se je zahvalil predvsem za sprejem v Italiji in za bivanje v Rimu. ki je poklican že tretjič, da postane središče izžarevanja velike ideje sodelovanja med narodi in vere v novi svet, ki bo bolj človeški in srečnejši od prejšnjega. S svojo tradicijo je tretji Rim poklican, da zaradi genija svojega Duceja, človeka Previdnosti, zopet postane učitelj reda na svetu in bolj velikičudnih človeških in srečnejših odnosov med ljudmi. Še sem pod živimi vtisi razgovora, ki sem ga imel z Ducejem Italije. Globoko bom v srcu obdržal neizbrisljivi spomin na Duceja in na njegove sodelavce. Bolgarski narod, je zaključil minister Zaharijev, je trdno prepričan, da je njegova usoda, da sodeluje pri ustvarjanju nove Evrope ter zato stojično prenaša žrtve.

Prvo polletje delovanja železničarskega Dopolavora

V začetku letošnjega meseca aprila se je po prizadevanju Visokega komisarja in Zveznega tajnika ustanovil Dopolavor za železničarje Ljubljanske pokrajine.

S svojo naredbo z dne 14. aprila 1942 je Visoki komisar povelil novemu Dopolavoru dve že obstoječi železničarski društvi, namreč glasbeno društvo »Sloga« in sportsko društvo »Hermes«, ter jima dal nalog, da se preobrazita in se razvijata v okviru dopolavorne delavnosti. Mladi Dopolavor je pod vodstvom svojega predsednika ing. Aleksandra Guerre pri železnični delegaciji takoj začel svoje delovanje in ga v kratkem teku tega poletja dovedel do uresničitve.

Društvo »Sloga«, razširjeno v svojih funkcijah, je postalo kulturni odtok Dopolavora, dobilo je potujočo knjižnico, ki bo kmalu dosegla 1500 zvezkov. Tudi druge panoge delovanja so bile ustvarjene, tako panoga predvajajoče umetnosti, dočim je glasbena panoga doživela zagotovitev svojega razvoja z ojačanjem svoje glasbene šole. Sportsko društvo »Hermes« je takisto postalo odtok Dopolavora ter je bilo orga-

nizirano s prikličitvijo novih mladih sil ter se kljub raznim težavam odlično razvija. Dokler se ni urejen velik stadion v Šiški, ki je bila dodeljena popolna telovadnica, ki bo v nekaj dneh začela delovati. Urejen je bil tudi okrepčevalni odtok, ki se je lotil preureditve kina »Sloga«, čigar prostori so bili prevedeni v vrsto prve kategorije, obenem pa so bile cene za razne prostore občutno znižane.

Kot svoj dolžnostni donesek za pomočno akcijo vsojokom je kinematograf nudil vsak dan izvestno število brezplačnih mest za razne rodove orožja, jeseni pa bo prijel posebne brezplačne predstave za Oborožene sile.

Razen tega se proučuje ustanovitev novega društvenega seveda, ki bo vzdrževal žive stike in zveze z Dopolavorom in z njegovimi člani, dajajoč jim vso potrebno moralno in gnetno pomoč.

Podporna panoga bo zlasti skrbno gojena v železničarskem Dopolavoru, ki proučuje sedaj vprašanje zboljšanja menze za železniško osebje glede na težke prehranske prilike in finančna sredstva članov.

Izpred okrožnega sodišča

Obtoženec, ki se je deset let pštilal po svetu in bil kot vojak francoske tujske legije tudi v Afriki in v Indokini

Ljubljana, 7. oktobra. V razpravni dvorani št. 79. je včeraj mali kazenski senat, ki mu je predsedoval sodnik Ivan Brelih in sta v njem sodelovala sodnik Ivan Kralj in Rajko Lederhas, sodil obtoženca, ki ima za seboj že zelo pestro življenje. Obtoženca, ki jo je zastopal državni tožilec dr. Lučovnik, je dolžila Franciska K. da je odšel Ljudmili H. več perila in gotovine v vrednosti 290 lir. Obtoženca je zagovarjal ex offo odvetnik dr. Mohorič.

Obtoženec je star že 38 let. V tem času je prepotoval mnogo svet. Kakor kaže spisek njegovih kazni, ki se začnejo v letu 1920, so prvo kaznijo v Ljubljani, se je v začetku zadovoljil z ožjim domačim poročjem. Njegova nekorektna dejanja so, dila sodišča v Ljubljani, Novem mestu in Zagrebu tja do leta 1931, ko se je odločil, da zapusti bivšo Jugoslavijo. Dal je slovo Ljubljani in Sloveniji in se napotil proti zapadu. Nasil si je službo v francoski tujski legiji. V njenem okviru je potem preživel skoraj deset let in bil v Afriki ter tudi v Indokini. Ko je izbruhnila vojna na francosko-nemški meji, je prišel kot član tujske legije nazaj v Evropo in bil kmalu ujet. V ujetništvu je prebil skoraj polnoročno leto, dokler se mu ni končno posrečilo, da so ga vojaška oblastva prepeljala v Ljubljano, kjer se danes živi njegovi starši, bratje in sestre.

Njegova prva pot je bila seveda na dom, čeprav se s starši ni razumel in ni imel z njimi ves čas svojega bivanja v tujini nobenih stikov. Od neke stranke, ki je stanovala v isti hiši kakor starši, je dobil ključ, se v stanovanju naselil in začel po svoje gospodariti. Kmalu za tem je bila izpuščena tudi Ljudmila H., ki je bila aretirana skupno z njegovimi starši, ker je stanovala v njihovem stanovanju. Prišla je takoj domov po svoje stvari in po naročilu staršev tudi za to, da bi nadzorovala skupno z neko drugo stranko red v stanovanju, kasneje pa pohištvo, ker je bilo stanovanje odpovedano, shranila, drugje. Med obema je prišlo do spora in Franc je Ljudmilo enostavno zapodil iz stanovanja. Pri tem je slednja pustila v stanovanju svoj plašč, v katerem je imela okrog 90 lir. Ko je šla drugo jutro ponj, ga je dobila, vendar denarja ni bilo več v

žepu. Ljudmila je tatvino takoj prijavila državnemu tožilcu, obenem pa je prijavila tudi Francu, da ji je vzel več kosov njene perila.

Na razpravi je obtoženec zanikal krivdo. Zatrjeval je, da je Ljudmilo vrgel iz stanovanja za to, kar ni vedel, da so ji starši dali kakšno pooblastilo. Pismeno pooblastilo mu je prinesla šele kasneje. Nje prej sploh ni poznal. Priznal je, da je takrat, ko jo je zapodil iz stanovanja, res pustila plašč in čevlje v sobi. Zanikal pa je, da bi ji vzel njen denar in perilo. Kasneje je pohištvo, ker je pretila doložila, sprevljal pri svojem bratu, kjer je še danes. Sedaj ga živi, ker je brez sredstev, njegov brat. Da bi bil kaj razprodajal, je zanikal in zatrjeval, da so to izmišljotine žensk stanujočih v isti hiši.

Kot priča zasluzila Ljudmila je povedala, da je bil Franc, ko sta se prvič sešla, vprilo neke stranke zelo miren, kasneje pa sta se kmalu sporela, tako da jo je nahučil z najhujšimi primlikami in ji pokazal vrata. Razmere v stanovanju je zelo dobro poznala in je ugotovila, da so nekatere stvari zmanjkale. Ko mu je prvič očitala, da ji je ukradel 90 lir, je priznal. Drugič vprilo brata pa je zanikal. Nekaj svojega perila in obleke je dobila nazaj, ne pa vsega. Vredno je okoli 500 lir, zadovolji pa se s skupno odškodnino 290 lir.

Obtoženec je njene navedbe ponovno pobijal. Zanikal je, da bi bil vzel denar in trdil, da je sama odnesla perilo in obleke, za katero meni, da ji je zmanjkalo. Toda priče v preiskavi, katerih izpovedi so bile prečitane, so izpovedale za obtoženca obremenilno. Pismo o glasu pravi, da Franc ni na dobrem glasu.

Senat ga je po kratkem posvetovanju obsodil, da je kriv tatvine perila in denarja za škodo Ljudmili H. v skupni vrednosti 290 lir. Zagrešil je s tem zločinstvo po § 315 k.z., in je bil obsojen na štiri mesece strogega zapora in eno leto izgube častnih pravic. Oškodovanci mora plačati 290 lir.

Ko ga je predsednik poučil, da ima pravico proti sodbi prijaviti revizijo oziroma priliz, je vztrajal pri trditvi, da navedene stvari ni vzel in je izjavil, da se bo pritožil.

Darovi zlate jeseni na trgu

Grozdje, kostanj in gobe — Današnje tržno življenje

Ljubljana, 7. oktobra. Na živliskem trgu se nam nudi še vedno prava slika jeseni. Dovolj živili bi bil zdaj slabši, če bi ne bilo tako lepo vreme, nekatere pridelkov bi pa tudi najbrž že ne bilo več na zelenjadem trgu. Sadni trg sicer ni preobložen kakor bi lahko bil ob tako bogati sadni letini, vendar je napredaj skorajmno precej »darov zlate jeseni«. Še več bi si morda gospodinjice želele domaćega kostanja in jabolk.

Tržno življenje se zdaj začneja že precej pozno, ker je mračno do 8. Na zelenjadni trg dovažajo povrtnino še do 9., branjevalci pa tuji ne začnejo vsi prodajati že pred osmo. Zato tudi gospodinjice ne prihajajo več tako zgodaj, razen onih, ki nameravajo nakupiti več lepih gob. Tako se je tudi danes promet na trgu razvil šele ob osmi nekoliko bolj. Vendar so zelenjadni trg zalagale posamezne prodajalke že v mraku.

Kakor navadno ob sredah, danes ni toliko blaga na trgu kakor ob sobotah. Zelenjadni trg je pa bil še sorazmerno dobro založen. V prvih tržnih urah ni bilo mnogo kupčije. Gospodinjice se vedno najraje kupujejo zeljnatne glave. Prav tako alehema proajalka lahko takoj razproda paradiznike. Sezona paradiznikov se je letos zavlekla zelo dolgo, pač zaradi nenavadno lepega jesenskega vremena. Tako se zdaj paradizniki rdeče na prostem. V Trnovem še vedno lahko vidite na vrtovih precej paradiznikov. Danes je bilo na trgu precej spinache. Največ je pa endivije med blagom na zelenjadem trgu. Še vedno je tuji precej zelene kolerabe. Lani ob tem času je ni bilo toliko, kakor tudi ne prejšnja leta. Med raznimi jesenskimi pridelki je treba omeniti še repo, ki je dosegel še ni bilo mnogo. Vedno je dovolj pese. Korenca ni mnogo. Čevetače zelenjadarji menda letos niso pridelali mnogo, ker niso posejmo dobro zalagali trga z njo. Med pridelki, ki so zoreli že prejšnje mesece in ki bi se jih želeli zdaj več na trgu, je treba omeniti čebulo. Na ljubljanskih vrtovih je letos zravelo precej čebule in prav bi bilo, da bi pridelovalci pokazali svoj prihodek.

Branjevalci so se založili z grozjem, vendar ga zdaj ni več toliko, kakor prejšnje tržne dni. Menda zdaj ne gre več tako v denar. Bolje bi se naj založili z jabolki. Danes so imeli precej uvoženega kostanja. Veliko vprašanje je pa po domačem kostanju, ki je polovico cenejši od uvoženega, a ki ga ne prihaja toliko na trg. Na kmečkem sadnem trgu bi tudi lahko prodali

več jabolk. Ob tržnih dneh je včasih trg malo bolje založen z domačimi jabolki.

Moda so postale zadnje čase gobe. Prejšnji tržni dan so bile še zelo redke na trgu, zdaj jih je pa čedalje več. Prodajalci so jih začeli tudi posamezni branjevalci, a seveda le zlahtne gobe, »jurčke«. Nabirali gob prodajajo zdaj tudi nekatere druge vrste gob, vendar ne najboljše. Tako so n. pr. napredaj kravjake, ki jih lani sploh niso prodajali. Kravjake je zdaj v gozdovih največ. Gobarji bi pa lahko zalagali trg z mnogo boljimi gobami, ki jih sicer ne raste toliko kakor kravjake, a bi jih gospodinjice raje kupovale, ko bi jih preizkusile. Tako je zdaj precej peščenik. Gospodinjice znajo tudi že ceniti maslenke, ki bi jih zdaj tudi ne nabrali tako težko. Rasto tudi že s strokve. Gospodinjice je treba posvariti, naj ne kupujejo s takšno verno »jurčkov«, kjer koli jih zagledajo. Včasih pridejo v prodajo gobe, ki so bile utrpane pred dnevi ali ki so bile čez noč nakupčene v zahtohem prostoru ter so se »vnele« in začele gniti. S takšnimi pokvarjenimi »jurčki« se lahko zastrupite prej kakor mislite, da se boste zastrupili z drugimi užjitimi gobami, ki so pa sveže.

Iz pokrajine Trieste

— **Junaška smrt triestinskega častnika.** Pri kraju Krasno Oreho vo je padel na ruskem bojišču kapitan Ivan Visintini, ki je služboval pri 38. pehotnem polku, uvrščenem v diviziji »Ravenna«. Pokojnik je bil rojen 1. 1901 v Trieste, kjer je dovršil svoje študije in promoviral za doktorja gospodarske in trgovske vede. Nekaj časa je bil pri poveljstvu GILa v Pol. V Triesteu je bil zelo znan in čisljan.

— **Ljudsko gibanje v septembru.** V Triesteu je bilo v septembru 176 porok, 37 več glede na število porok v avgustu. Rojstev je bilo 254, za sedem več glede na število rojstev v letošnjem avgustu. Dne 4. in 5. oktobra je bilo v Triesteu 15 rojstev.

— **Duhovniške imenovanje.** Dosedanji župnik v Guardielli v Triesteu don Jurij Minatori je bil imenovan po triestinskem škofu za profesorja matematike in fizike v capodistriškem sementišču. Za župnika v Guardielli pa je bil postavljen don Salvatore Degraasi, doslej kapitan v omenjeni župniji.

— **Triestinska umetnika razstavlja v Veneciji.** Gina Fleri je zaslovela s svojimi umetninami, slikami, ki jih je razstavlja-

la na triestinskih umetnostnih razstavah. Pozneje se je Gina Fleri poročila s kiparjem A. Scarpebollo iz Venezije. Sedaj pa je pripravila tudi venezijakemu kulturnemu občinstvu prijetno presenečenje s svojimi slikami, ki jih je razstavlja v galeriji Ongania. Na razstavi je zbranih 40 umetnin, po večini portretov ter pokrajinskih motivov. Venezijška strokovna kritika je zelo pozitivno ocenila kvalitete odlične triestinske umetnice. Razstavljene umetnine so si ogledali tudi venezijski kardinal patriarh, nadalje admiral Gambardella, venezijski podprefekt in druge venezijske osebnosti.

— **Ponesrečili so se v Triesteu:** Ko je 65letna gospodinja Filomena Albret stopila s parkirka, ki je pripeljal iz Isole d'Istria, je tako nesrečno padla na tla, da si je poškodovala levico. 63letni zidar Mihael Peciar iz Servole je padel s 7 metrov visokega zidarskega odra in se pri padcu potolkel po vsem telesu. Na desnem očesu se je poškodoval 10letni učenec Jurij Tassin iz ulice Androna dei Falchi. 44letna Antonija Furlan je začutila po zavrtju marsale bolečine v želodcu. Prepeljali so jo v bolnišnico Kraljice Helene, kjer se zdravi tudi ostali ponesrečenci.

Odkrita komunistična tiskarna

Ljubljana, 7. oktobra. Kakor poročata »Slovenec« in »Slovenski dom«, so varnostna oblastva odkrila te dni v Jernejevi ulici v Šiški tiskarno, v kateri se je tiskalo komunistično glasilo »Slovenski poročevalec«. Tiskarna je bila skrita v podzemlju pod neko hišo. Do nje vodil poseben skrivni rov. Poleg stavnega stroja so našli v skrivališču tudi mnogo papirja in rdeče svile za zastave ter gradiva, ki bi služilo za nadaljnjo preiskavo.

Obenem z materialom so aretirali tudi večje število oseb, ki so bile skrite v skritem prostoru in so bile zaposlene s tiskanjem in razpečevanjem »Slovenskega poročevalca«. Čuvaj je bil po lastni nerodnosti ustrelen. Preiskava in zasliševanje aretiranih je še v teku in obljubila odkriti še zanimive podatke o podtalnem delu ljudi, ki so Slovencem povzročili mnogo nepotrebnega gorja.

Novinar Janez Gregorin †

Ljubljana, 7. oktobra. Včeraj popoldne so pri Sv. Križu položili k večnemu počitku prerano umrlega Janeza Gregorina, novinarja, ki se je z uspehom udeleževal v uredništvih »Slovenskega doma« in »Slovenca«. Smrt, ki je dopolnila njegovo mlado in obetajočo življenje, ga je zatekla v nedeljo popoldne po daljšem bolehanju. Bil je komaj 31 let star. Kdor je prišel kdaj z njim v družbo, ga je poznal kot izredno prijetnega in načitnega debaterja. Zato je bil povsod priljubljen, posebno še, ker je bil v vsem svojem gledanju na svet in življenje strpen in je našel razumevanje tudi za tistega, ki se z njim ni strinjal. Na to izredno potozo njegovega lepega značaja je vplivala nedvomno njegova velika ljubezen do gora in planin. V njih si je v mladih letih oblikoval svoj značaj in prišel do spoštovanja do svojega sotočarja v tveganju.

Pokojni se je uspešno udeleževal tudi v svojem poklicnem delu, kjer je znal svojim sestavkom z najrazličnejših torišč našega življenja dati vedno svojo svetovno potozo, ki jih je napravila zanimive ne glede na dogodek, ki je o njem poročal. Mnogo se je bavil tudi s prevajanjem in je napisal še samostojno povest »V peščevju«, ki je izšla kot podlistek. Pregledaj umrlemu tovarišu bomo ohranili najlepši spomin, njemu pa želimo miren večni počitek!

Iz pokrajine Gorizia

— **Drzen vlom v Mizarso društvo.** Nedavno noč je bil izvršen v prostore Mizarškega društva v ulici Leoni drzen vlom. Vlomci niso pustili za seboj nobenih sledov, razen da so odnesli nekaj motorjev in mnogo iskanega materiala. Napravili so škodo za 10.000 lir.

— **Zaključek dolgotrajnega procesa.** Konec julija 1936 je financa v Idriji odkrila velikopotezno tihotapstvo lesa z bivšega jugoslovanskega teritorija. Po natančni preiskavi je bilo prijavljenih sodišču 8 oseb. Razne okoliščine so vplivale, da je bila odločitev mnogokrat odložena. Končno je 22. septembra letos bila razprava nakar je sodišče objavilo, da bo sodbo izreklo v soboto. Za tihotapstvo odgovarja kot kupec lastnik lesne trgovine 38 letni Ivan Pagon iz Godovcijev. V dveh letih 1934—1936 je kupil 2.219.689 kub m lesa, največ desek in tramov. Njegovi dobavitelji so bili Franc Kogovšek, Ivan Tommasini, Franc Fortuna, Ignacij Likar, Franc Semerl, Anton Milnar in Vincenc Ambrožič.

Prejemki delojemalcev v brivsko-frizerski stroki

Pokrajinski sindikat delojemalcev brivsko-frizerskega in kozmetičnega stroka je razposlal naslednje okrožnice svojim članom: Dne 24. julija je bil med Pokrajinsko delavsko zvezo in Pokrajinsko zvezo delojemalcev sklenjen mejni sporazum, s katerim se izpreminja člen 9. veljavne kolektivne pogodbe za brivsko-frizersko in kozmetično stroko Ljubljanske pokrajine.

Novi sporazum je sestavni del te kolektivne pogodbe ter se dosedanje plače brivsko-frizerskega in kozmetičnega pomožnega osebja od 1. avg. 1942 povišajo na teden za 30 lir za vsako kategorijo tako za mesto Ljubljana kakor tudi za podeželje. Učna plača posamezne kategorije se izračuna tako, da se del tedenska za 30 lir povišava mezza s 54.5.

Mezna lestvica povišanih urnih in tedenskih plač v smislu novega sporazuma je naslednja:

— **Za Ljubljano:** v 1. kategoriji urna mezza 3.12 lir, tedenska plača 170 lir; v 2. kategoriji urna mezza 2.75 lir, tedenska plača 150 lir; v 3. kategoriji urna mezza 2.56 lir, tedenska plača 140 lir; v 4. kategoriji urna mezza 2.38 lir, tedenska plača 130 lir;

— **za podeželje:** v 1. kategoriji urna mezza 2.93 lir, tedenska plača 160 lir; v 2. kategoriji urna mezza 2.56 lir, tedenska plača 140 lir; v 3. kategoriji urna mezza

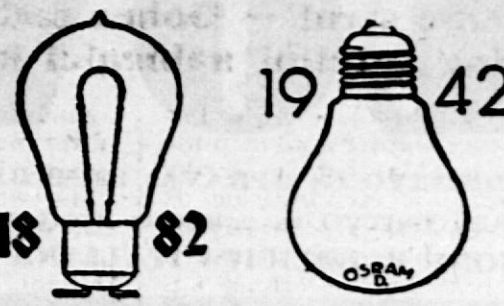

Nobena skrivnost ni, da imajo oglaševalci v slovenskem Narodnem velik uspeh.

Kadar potrebujete kar koli, se poslužite oglaševalca v slovenskem Narodnem.

OGLAS V »SLO. NARODU« POMENI USPEH

Za isti dan sprejeto oglaševalski naročila zmerom samo do 9. ure dop.

O čudežu Osram žarnice

Del prodigio della Lampada Osram

Sembra oggi una cosa semplice avere a disposizione la lampada OSRAM, sicura dispensatrice di luce ottima ed abbondante. Ma quale somma di indagini scientifiche e di lavoro creativo hanno dovuto compiere i laboratori specializzati della Osram per raggiungere l'odierna perfezione! Perfezione che si compendia nelle parole: LAMPADE OSRAM: D molta luce e poco consumo

Danes se nam zdi naravno, da imamo na razpolago OSRAM žarnice, sigurno razširjevalko odlične in zadostne luči. Toda koliko znanstvenih naporov in ustvarjalnega dela so morali vložiti posebni laboratoriji pri OSRAM-u, da je žarnica dosegla današnjo popolnost. Popolnost, ki jo moremo na kratko izraziti z besedami

OSRAM-D ŽARNICE

mного svetlobe in majhna poraba

G

2.38 lir, tedenska plača 130 lir; v 4. kategoriji urna mezza 2.30 lir, tedenska plača 125 lir.

Delodajalci so dolžni tudi za nazaj od 1. avgusta 1942 dalje izplačati vso razliko, ki gre pomožnemu osebju iz naslova razlike po tej mejni lestvici.

Pozivamo vse člane, kakor tudi nečlane, zaposlene v brivsko-frizerskih in kozmetičnih obratovalnicah, da takoj uredijo in prilagode svoje meze v smislu zgornje lestvice in da zahtevajo plačilo razlike tudi od 1. avgusta 1942 dalje.

V katerih obratih se zgoraj navedeni sporazum ne bi izvajal, se naproša osebje teh obratov, da bo takoj sporočil Trgovinskemu oddelku Pokrajinske delavske zveze, ali pa Pokrajinskemu sindikatu delojemalcev brivsko in sorodnih strok PDZ v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22.

Sportni pregled

Športne prireditve v Nemčiji

V nogometnem prvenstvu štajerskega okrožnega razreda je bila v nedeljo tekma med mariborskima tekmečema Rapidom in Zeleznikarji. Zmagal je Rapid z 2:1 (2:1). Tekmi je prisostvovalo okrog 800 gledalcev. V predtekmi sta se srečali rezervno moštvo Zeleznikarjev in prvo moštvo SG Murrzschlaga. Ta tekma se je končala 2:2 (2:0).

V Celju je proti Celjanom nastopilo moštvo BSG Rosenthala. Celjani so se hrabro borili in so bili vsi tekmo gostom enakovredni. Gostje pa so imeli več sreče in so zmagali 3:2 (2:2).

Na Spodnjem štajerskem se je sedaj prvič začelo tudi prvenstvo ostalih nogometnih klubov. Prva tekma v tem okviru je bila v nedeljo v Mariboru, kjer so Poštariji sprejeli v goste moštvo celjskega kluba BSG Westen. Zmagali so Celjani 2:1 (1:1).

Drugi del predzaključnega kola nogometnih tekem za Tschamerjevo pokal je prinesel veliko presenečenje. Prvak Berlina in Brandenburgske marke nogometni klub Blau-Weiss je bil v Zgornji Slezijski poražen od malo znanega pokrajinskega kluba TUS Lipine 4:1. Druga tekma se je končala po pričačevanju: Werder iz Bremena je doma porazil LSW Stettin 4:1 (2:0). Predzadnje pokalno kolo bo odigrano 18. t. m. in so se zanj kvalificirali: Schalke 04, TSV 1860, München, Werder Bremen iz TUS Lipine. Finalna tekma bo 1. novembra v berlinskem olimpijskem stadionu.

V prvenstvu Donavsko-alpskega okrožja je bilo v nedeljo pet tekem. Rapid je igral z Wienom neodločeno 3:3. Wiener AC je premagal Austro 6:1 in FC Wien je odpravil dunajsko Zeleznikarje s 3:1. V Gradcu je premagal FAC graški Sturm 4:2. Tekma med dunajskim Sportklubom in Wackerom je ostala neodločena 5:5.

Haeggov nastop v Nemčiji

V olimpijskem stadionu v Helsinkih je bila v nedeljo velika mednarodna lahkoatletška prireditev, na kateri so startali tudi Švedi in nemški lahkoatlet Koch. Tekmovanju je prisostvovalo 16.000 gledalcev. ki so zlasti navdušeno pozdravili svetovnega rekorderja Gunderja Haegga, ki je z lahkoto in veliko premočjo zmagal s skoraj 100 m naskoka v teku na 3000 m v času 8:19.6 pred Fincema Sarkamo in Pekurijem, medtem ko je finski prvak Salminen ostal daleč zadaj.

V teku na 400 m je Fince Storskrubb premagal Šveda Franzena. Zmagal je v času 46.4. V teku na 200 m je zmagal Šved Olsson v 22.2 pred Fincem Kronqvistom in Nemcem Kochom. V skoku v višino je zmagal znani Fince Nicklen, ki je dosegel 1.93 m.

Haegg je za svoj nastop prejel posebno častno darilo. Ob tej priložnosti je izjavil, da bo prihodnje leto poskušal zrušiti svetovni rekord Finca Maekia v teku na 10 km. Sedaj je star 23 let in želel bi s 24 leti dati slovo športnemu udeleževanju.

Nogometno prvenstvo v Švici in Nemčiji

Nedeljsko koto švicarskega ligaškega nogometnega prvenstva se je končalo z naslednjimi rezultati:

Cantonal—Grasshoppers 1:1, Grenchen—Lucern 3:1, Lausanne—Bienne 2:1, St. Gallen—Lugano 4:2, Curih—Nordstem 5:0, Young Boys—Basel 4:0 in Servette—Young Fellows 3:1.

V ligi nezasedene Francije so se moštva razšla z naslednjimi uspehi:

Lyon—Annecy 1:0, Marseille—Avignon 2:0, St. Etienne—Grenoble 1:1, Nîmes—Montpellier 3:0, Sete—Ales 6:0, Perpignan—Brive 1:0, Toulouse—Clermont 2:0 in Cannes—Nizza 3:0.

— **Nastop boksařja Musine v Gorzili.**

Po odpovedi Schmellinga na njegov dosedanja naslov evropskega boksařskega prvaka vseh kategorij so sedaj štirje kandidati, ki so pripravljeno boriti se za izpraznjeno mesto. So to Italijana Musina in Lazzari, Šved Tandberg in Nemec Neusel. Musina je trenutno v izvršni formi. V nedeljo popoldne je nastopil na boksařski prireditvi v Gorzili, kjer je bil njegov nasprotnik milanski boksař Bassi. Musina ga je z lahkoto premagal in pri tem pokazal izvršne tehnične repertoar. V peti rundi je Bassi, zadet od vrste udarcev z leve in desne, šel na kolena, tako da je sodnik naštel že do 8. Ko se je znova dvignil, ga je Musina udaril z levico in ga znova prisilil na tla. Sodnik je tokrat naštel do 9. Ko pa se je Bassi dvignil, ga je Musina premagal z novim udarcem knock out.

— **Novo športno igračice v Trbovljah.** V nedeljo je bilo v Trbovljah svečano predano svojemu namenu novo športno igračice. Ob tej priliki je bil v soboto poseben stafetni tek, v nedeljo pa lahkoatletsko tekmovalje, nogometna tekma in telovadna nastop. Višek je prireditev dosegla nedvomno v nogometni tekmi med Trbovljani in moštvo dunajske Polije. Tekma se je zaključila z zmago gostov 3:2 (2:1). Tesen rezultat očito kaže na sposobnost trboveljske enajstoročice. Poleg Trboveljčanov so na prireditvi nastopili tudi športniki iz Celja in Zagorja.

— **Nekaj podrobnosti o meddržavni tekmi Švedska—Danska.** Ze v ponedeljek smo na kratko zabeležili, da je bila v nedeljo meddržavna tekma med nogometnima predstavništva Švedske in Danske, ki se je končala z zmago Švedov 2:1. Sedaj povzemamo iz natančnejših virov, da je bila tekma v Stockholmu in ji je prisostvovalo nad 38.000 gledalcev. Med njimi je bil tudi švedski kralj Gustav. Švedi so bili zlasti v prvem polčasu boljši in so prišli v vodstvo 1:0. V drugem polčasu pa so jim bili Danci enakovredni, kar kaže tudi rezultat.

Beleznica

KOLEDAR

Danes: Sreda, 7. oktobra. Kraljica rožnega venca, Justina.

DANASJNE PRIREDITVE

Kino Matica: Na svidenje Francijka.

Kino Sloga: Poslednja runda.

Kino Union: Na razputju.

Umetniška razstava akad. slikarja Tineta Gorjupa v Jakopičevem paviljonu, odprta od 9 do 18 nepretrgoma.

Razstava slikarja Milosa Šušteršiča »Dolenjska vas« pri Obernselu na Gosposvetiški cesti, odprta od 9 do 18.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; Bahovec, Kongresni trg 12; Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Radio Ljubljana

ČETREK, 8. OKTOBRA 1942-XX

7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Komorna glasba. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Polke in mazurke. 13.00: Napoved časa; poročila v

Naš kostanj je najslajši — ko ga naberejo sami — Dobro sadno letino uživajo letos tudi izredno številni nabiraleci kostanja na Rožniku

Ljubljana, 7. oktobra. Zdal je pri nas vsak sadjar; kdor nima sadovnjaka, si ga pa lasti v gozdu. Začel je zoreti kostanj — dozoreti ne bo utegnil — in gozdni »sadjarji« so se seveda potrudili, da bi ne zamudili časa obiranja. V rožniških gozdovih je tako živahno, kakor da so se meščani preselili tja na počitnice. Ti gozdovi so pa tudi en sam velik sadovnjak in letos je, kakor je bilo že večkrat povedano, dobra sadna letina.

Razne dobrote so, ki jih naši meščani cenijo nad vse, a jesei se jim zdi vendar kostanj najslajši. Menda ni večje slaščice na svetu od kostanja, ki je zrasel v ljubljanskih gozdovih in ki smo ga nabrali sami. Vsako leto jeseni imamo v Ljubljani v gozdovih živahno in trgatev hkrati; kostanj nabiramo vselej odrasli in otroci. Kostanj pa tudi ni le kruh revnih, temveč poslastica odličnih meščanov. Nabiranje kostanja ni nikdar veljalo za sramoto, temveč vselej je za sport in sleherni meščan se je rad ponasjal, da je član velike družine kostanjev. Se celo več; kakor da se meščanom zdi, da so dolžni nabirati kostanj, se odpravljajo s posebnim ponosom v gozdove, skoraj prav tako ponosno kakor jeseni vinogradnik v svoj vinograd.

Letos pač ni moglo biti drugače; če je bilo nabiranje kostanja prejšnja leta dolžnost naših praktičnih ljubiteljev gozdov, je letos še posebno častna. Dolžnost in pravica dobrega Ljubljančana. Svojih pravic se ne odpovemo, dolžnost pa seveda tudi radi izpolnjujemo.

Zato ni nič čudnega, če srečujemo dan za dnem ljudi v trumah, optane z jerbasi, vrečami, nahrbtniki, zaboji in celo otroškimi vozički. Vsi imajo isti smoter in vsi se že v duhu vselej plene, še preden spoznajo, katero drevo je kostanj in katero smreka. Nekateri so tudi oboževalci s koli, kakor da se odpravljajo nad medveda. Pogosto vidimo, da se seli v gozd vsa družina. Mnoge dame ob takšni priliki spoznajo prvič

»godno divjino«, preizkušajo trpečnost svilenih nogavic med grmovjem ter ugotove, kako praktični so v naravi čevlji z visokimi petami. Može, kot žrtve svoje moškosti, ker morajo biti vodniki odprave v gozd, pa preizkušajo svoje kratkovidne oči in botanično znanje. Na srečo leži pod kostanjevim drevjem vsaj nekaj ječice, če že ni kostanja, da nabiralec prepozna drevo. Nekateri sicer preizkušajo svoje kostanjevske sposobnosti pod smrekami ter čakajo, da bo kaj padlo z vej, vendar je treba priznati, da naši meščani vsaj dobro poznajo kostanj, drevo, ječico in sad. To sodimo že po tem, da ni varno nobeno drevo pred njihovim kostanjevskim strastjo. Noben kostanj jim ni prevelik, da bi ne preizkušali na njem trpečnosti hlač in svojih telovadnih sposobnosti. Nobeno drevo jim pa tudi ni premajhno, da bi ne začeli klatiti po njem. Nekatera drevesa so tako nesrečna, da so izgubila še celo zelene liste, kakor da so jih napadle kobilice.

Kostanj namreč doslej še ni utegnil dozoreti. Po navadni pameti je sladek le zreli kostanj, po meščanskih pravilih je pa najboljše tisti kostanj, ki ga moraš šele zvaljati z visokih vej. Zato otrošja veja kakor medved dven, kletjost s koli, sprehajalnimi palicami in celo z dežniki. Nedavno se je razjel neki nabiralec, pa je sezul čevljev ter začel z njim obstreljevati drevo.

Na srečo je pa v ljubljanskih gozdovih toliko kostanja, da meščani vendar ne morejo vsega prešteti in ga nekaj kljub vsemu sportnemu navdušenju prezre. Dela pa tudi ne morejo opraviti tako hitro, da bi rekli kostanja kljub vsej njihovi delavnosti ne dozorelo. Zato je zdaj kostanj tudi že začel zoreti in odpadati sam. Meščani ne bodo imeli poslednjega dela, kajti obrniti to treba: sleherni list, prebrskati ter pretakniti vsa godna tla. Sezona bo še trajala menda nekaj tednov, saj ni mogoče povedati, kdaj se bo meščanom ohladila kostanjevska strast.

DNEVNE VESTI

— Na polju slave sta padla tankovski vozač Alojz Radice, star 26 let, in višji kaporal Felede Marmo, star 29 let. Prvi je našel junaško smrt na afriškem bojišču pri Bir Hakeimu, drugi pa na vzhodnem bojišču ob Donu. Oba sta bila doma iz Milana.

— Odlikovanje. V spomin sta bila odlikovana s srebrno hrabrostno svetinjo poročnik pilot Aleksander Viotti in poročnik pilot Fermo Ruffato. Isto odlikovanje je bilo podeljeno v spomin poročniku Stefanu Uleriju, ki je padel na grškem bojišču.

— Zatočišče za otroke jetnikov v Pompejih. Te dni je bilo otvorenje v Pompejih zatočišče za otroke jetnikov. Sodobna stavba stane okoli 10 milijonov lir. Narčje je napravil prof. Pasquale Amodio z napolijske univerze. Tudi so bile v Pompejih odkrite freske, ki krasijo novo kupolo tamonjšega svetlišča.

— Ustanavljanje materinih kuhinj. V raznih središčih Brilance so bile ustanovljene materinske kuhinje in sicer v Desiu, Sevesu, Seregno in Cesanu Maderno. Nove kuhinje so namenjene predvsem nosečim ter doječim materam. Matere od šestega meseca nosečnosti do šestega meseca dojenja prejema v teh kuhinjah obilno in tečno hrano, ki presega običajne obroke po živiliških nakazilih.

— Hrvatska kulturna razstava v Venezueli. V kratkem bo otvorjena v Venezueli hrvatska kulturna razstava. Omenjeno razstavo je organiziral hrvatski državni propagandni urad z namenom, da se prikazuje vezi, ki so spajale Italijo in Hrvatsko, zlasti pa zgodovinski, umetniški in kulturni stiki, ki so se bili razvili že v zgodovinski davni med Italijo in Hrvatsko. Poseben oddelek bo namenjen razstavi, ki bo predložila delo, ki je bilo izvršeno v prvem letu obstoja Neodvisne Države Hrvatske. Organizacija te hrvatske kulturne razstave je bila izvedena na pobudo italijansko hrvatske novinarske agencije, ki je bila ustanovljena, da služi poglabljanju kulturnih odnosov med italijanskim ter hrvatskim narodom.

— Tramvajška nesreča v Milanu. Na trgu Lima v Milanu sta trčila po nesrečnem naključju tramvaja proge 22 in 27. Pri tem je bilo ranjenih 14 potnikov, ki se zdravijo v bolnišnicah.

— Z zlato hrabrostno svetinjo je bil odlikovan poročnik Anton Caverzani, ki je pripadal osmemu alpskemu polku. Pokojni je bil vojni prostovoljec in je na čelu svojega oddelka junaško padel na grškem bojišču. Rodom je bil iz Udina. Še ko je čutil v sebi smrtno rano, je svoje vojaške vzpodbujal k nadaljevanju bitke.

— Odhod španskega poslanika v Vatikanu. Predčrtaškim jutraj je odpotoval z letalom iz Rima v Madrid španski poslanik v Vatikanu Yangua Messia. Na letališču se se prišli posloviti namestnik vatikanskega državnega tajnika mons. Montini ter številni člani diplomatskega zbora, akreditiranega v Vatikanu. Vodstvo španskega poslanstva v Vatikanu je bilo začasno poverjeno ministrskemu svetniku don Juanu Feixidorju v Sanchezu, ki bo vršil poslaniške dolžnosti do imenovanja novega poslanika.

— Torski židje na delu. Iz Torina poročajo: Danes se je pričelo obvezno delo za torske židje v provizoričnem občinskem lesnem skladišču. Zaenkrat je zaposlenih v tem skladišču trideset pripadnikov židovske rase.

— Pričetek jeseenske operne sezone v Venezueli. Z opero »Turandot« se je pričela v venezijanskem gledališču »Fenice« nova jeseenska operna sezona. Glavni interpreti v tej Puccinijevi operi so bili Gina Cigno kot Turandot, Klara Petralla kot Liu ter Renato Gigli kot neznan princ.

— Ne more se poročiti, ker je zarobenka — meška spola. Nenavaden dogodek so imeli v Desiu, 27 letni mesar Bruno Cassa-magnaghi iz Desia se je podal te dni na občinski anagrafski urad, da zaprosi za dokumente, ki jih je potreboval za poroko s 23 letno delavko Aleksandrinio Bias-soni iz Desia. Zelo pa se je začudil, ko ni

mogel uradnik najti v seznamu zarocen-ke Aleksandrine. Ko je šel uradnik iskat v register rojenih v l. 1919, pa je dejal ženinu: »Zelo žal mi je, toda vi se ne morete poročiti, ker je vaša bodoča žena možki. Poglejte sem!« In zares je bilo zapisano v omenjenem registru pod št. 134, da je bil tedaj rojen otrok možkega spola, ki je dobil pri krstu ime Aleksander. Očividno gre za pomoto, ki so jo takoj skušali popraviti s svojimi izjavami zarocen-ka mati, babica in drugi sorodniki. Sodišče v Monzi bo razčiščevalo to zadevo, zadnjo besedo pa bo imel nedvomno — zdravnik, ki bo s komisijo pregledal zarocenko.

— Lep uspeh umetnostne razstave v Spalatu. Agencija »Agit« poroča: Odbor, ki je organiziral umetnostno razstavo v Spalatu, je predložil spaltskemu prefektu izčrpno poročilo o uspehu zanimive umetnostne razstave ter manifestacije, ki je bila prirejana na pobudo krajevnega nacionalnega zavoda za fašistično kulturo. Prodanih je bilo 20 razstavljenih umetnin za skupno vsoto 40.500 lir. Odstotek prodanih umetnin je razmeroma zelo visok, če pomislimo, da sedem slik od 35 razstavljenih ni bilo naprodaj ter da je bilo od ostalih 28 slik prodanih 18. Od osmih razstavljenih kiparskih del sta bili prodani dve.

— Hrvatsko-srbska antologija za dalmat-zijske srednje šole. Kakor poroča agencija »Agit«, je bila tiskana z odobrenjem dalmatizkega guvernerja ter dovoljenjem ministrstva za ljudsko vzgojo zanimiva hrvatsko-srbska antologija, ki je namenjena pouku in dalmatizkih srednjih šolah. V tej zbirki so zbrani eseji, razprave in dela italijanskih, hrvatskih in srbskih pisateljev iz preteklosti in sodobnosti. V zbranim gradivu se obravnava predvsem snov, ki se nanaša na življenje, nošo in ljudske tradicije ter na nazore in duhovne poglede, ki so značilni za današnjo Italijo. Antologija bo uvedena v srednjih šolah pokrajin Zara, Spalato, Cattaro in Fiume.

— Zmagovite zdravstvene metode znanenit-italijanskega zdravnika. Iz Rima poročajo: Zunanje ministrstvo je napolnilo ravnatelja zavoda Forlanini prof. Evgenega Morellija v Bolgarijo in Rumunijo, kjer je imel nešteto konferenc, na katerih je to-mačil uspešnost svoje metode pri zdrav-ljenju vnetja prsne mrene. Bolgarski vojni minister je sedaj odredil, da se v vojaških bolnišnicah uvede metoda prof. Morellija. Nedvomno je bila v zavodu Forlanini komisija bolgarskih vojaških zdravnikov, da se izpolni v uporabi omenjene uspeš-ne metode.

— Izpod mrličev blazine izginila Verdi-jeva ura. V Milanu je umrl o. Gaetano Contari, odlični čelist, profesor orkestra milanske Scale. Sorodniki so ugotovili, da je izpod pokojnikove blazine izginila ura, ki mu jo je podaril G. Veri. Uro je pokojnik hranil kakor relikvijo. Nekatere žene, ki so bile pri pokopniku in njegovih poslednjih življenjskih trenutkih, zatrjujejo, da so videli ura na nočni omarici in da so ob nastopajoči smrti še pogledale na ura, na kateri je tedaj kazalo 23.40. Za tem ni nikdo več videl srebrne ure, ki predstavlja kot Verdievo darilo izredno dragoceno.

— 80letni starček utonil v potoku. 80-letni Dominik Cappio iz Coggiole pri Bielli se je vračal ponoči domov iz frakcije Granero. Verjetno je ob cestnem robu izgubil ravnotežje in se prevrnil v potok Sessera, ki je zaradi zadnjega deževja zelo narasel. Starčka so našli v potoku mrtvega.

— Nova maša dveh bratov. V župni cerkvi frakcije S. Lorenzo pri Mondoviju sta pela novo mašo brata o. Ivan Garelli in o. Pavel Garelli. Sočane nove maše dveh bratov v takošnji okolici ne pomnijo.

— Junaške smrti je umrl v borbi proti partizanom na Hrvatskem grenadir Alfonz Sala iz kraja Usmate pri Milanu. Pokojni Sala je izšel iz fašistiških organizacij, star je bil 22 let.

— Neposredna odločitev iz vojaške služ-be. Vojni minister je poslal obrambnim teritorialnim poveljstvom navodila glede neposredne odločitve iz vojaške službe

LJUBLJANSKI
KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 18. in
18.15, ob nedeljah in praznikih ot
10.30 14.30 16.30 in 18.30

KINO MATICA TELEF. 22-41

Mariane Hoppe in Hans Sünker
v svojih najboljših vlogah!

Na svidenje Franciška

Film odpovedi in zaupanja v svojo
ljubezen!

KINO UNION TELEF. 22-21

Komu gre prednost: poklicu ali ženi?

Na razpotju

Isa Pola, Rossano Brazzi, Filippo
Scelzo i. t. d.

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Eden najlepših sportnih filmov

Poslednja runda

Enzo Fiermonte in Jane Salinas

Vsak dan tri predstave: 2¼, 4., in 6.

onih vojakov, glede katerih so pristojne pokrajinske komisije ugotovile obstoječe pogoje, ki jih predvidevajo veljavna navodila, po katerih je zaščiten navzočnost vsaj enega krepkega moškega v kmetijskih rodbinah.

— Velik uspeh Leonardove razstave. V preteklem tednu je posetilo dnevno povprečno 10.000 obiskovalcev veliko razstavo Leonardovih del v Tokiu.

— 200 ducatov parov nogavic je bilo ukradenih iz trgovine z nogavicami Miose-ta v ulici Luccoli v Genovi. Skupna škoda je 120.000 lir. Tatinskim zlikovcem so že na sledu. Tatovi so se splazili v trgovino na ta način, da so izkopali iz sosedne hiše 70 cm široko odprtino.

— Po je narasel za tri metre. Iz Ferrare poročajo, da je zaradi deževja in nallivov zadnjih dni narasla reka Po za več ko tri metre. Reka je ponekod preplavila bližnje njve.

— Loterijska sreča. Dne 3. oktobra so bile izžrebane sledeče srečnosne loterij-ske številke: Bari 16, 61, 38, 44, 24. Cagliari 90, 8, 60, 76, 51. Firenze 4, 15, 49, 23, 17. Genova 40, 50, 46, 79, 11. Milano 29, 11, 26, 23, 41. Napoli 42, 65, 86, 83, 55. Palermo 46, 37, 7, 88, 86. Rim 90, 61, 44, 15, 34. Torino 61, 62, 30, 44, 65. Benetke 3, 82, 86, 78, 40.

— 70letnica važne kulturne ustanove. Letos potoke 70 let, kar je bil ustanovljen v Milanu Filološki krožek. Prvi sedež krožka je bil od ustanovitve l. 1872. v ulici Silvio Pellico. L. 1907. je dobil krožek reprezentativne prostore v svoji palači v ulici Clerici. Prvi predsednik je bil prof. Giulio Borromeo, sledili so mu Josip Gio-cosa, Josip Gallavrese, Gioacchino Volpe, Tomaso Gallarati Scotti, senator Alojz Mangiagalli, C. E. Ferri, Gino Rocca in Dante Dini ki je predsednik od l. 1941. V l. 1940. je bilo pod okriljem milanskega Filološkega krožka 25 razredov za učenje tujih jezikov, l. 1941. je naraslo to število na 36, l. 1942. pa na 40. Med drugim se poučujejo v teh jezikovnih razredih nemščina, francoščina, španščina, angleščina, hrvaščina, arabščina, madžarščina, rumunščina, bolgarščina in slovenščina. V kratkem bosta ustanovljeni še katedri za japonsščino in ruščino. Med mesečne važne kulturne ustanove je omeniti predvsem Antona Sterzija, ki je daroval v prid iz-popolnitvi krožkovnih jezikovnih razredov dva in pol milijona lir. Krožkovna knjiž-nica vsebuje 100.000 zvezkov.

IZ LJUBLJANE

— Ij Ves prvi teden oktobra izredno lep. Zadnji dnevi so tako lepi in solnce se nam izredno priže, saj nam nebo oktobra na-vadno ne naklanja tako legega vremena, da nas tem bolj skrbi prihodnja vremen-ska sprememba. Zato se pa še tem bolj oklepamo upanja, da bo vreme ostalo lepo. Dveji je bilo to upanje tudi upravičeno, ker je bil zračni tlak še celo višji kakor včeraj. Megla se nam je zdela davi še go-stejša kakor včeraj. Včeraj je se sredi mesta ogrelo še bolj kakor v ponedeljek, saj je maksimalna temperatura znašala 23.3° (v ponedeljek 22.6°). Današnja mini-malna temperatura je bila za stopinjo viš-ja od včerajšnje, znašala je 12°.

— Ribnik. Po ureditvi otroške ga igrišča se bo ta priljubljeni ribnik znatno spremenil. Prvotno je bil precej večji. Marsikdo se še dobro spominja, da je segal do železnice na vzhodni strani, kjer je zdaj pot. Ob železnici se je ribnik končal z visokim nasipom. Pozneje so ve-lik del ribnika ob železnici zasuli in pri-dobljeni prostor je uporabljal mestna vrtnarija za vrtnarske namene. Pred leti so pa nasip ob železnici odkopali in na-pravili tam lepo široko pot, ki veže Pot v Rožno dolino in Lattermannov dvorod. V zvezi z ureditvijo otroškega igrišča ob ribniku ravna tudi tla na spodnji strani, ob novi poti. Znižali so visok nasip, ki je zadrževal vodo; gladina vode v ribniku je namreč znatno višja od poti ob železnici, zato je bil doslej potreben visok nasip. Poslej pa ribnik ne bo prejemal toliko vode odnosa bo imel močnejši odtok, da se bo gladina malo znižala, razen tega pa se bo voda na spodnji strani zadrževala le-sena zagatana stena, da ne bo pronicala skozi zemljo proti železnici. Mnogo zemlje med potjo ob železnici in ribnikom so le-tos že posneli, tako da so zdaj tla le malo višja od poti. Zabil so pa tudi že precej daleč zagatano steno ob spodnjem, vzhod-nem robu ribnika. Krog otroškega igrišča na tej strani ne sega na breg ribnika, vendar je zaokrožen ribnika, ki bo v ce-losti preurejen, tudi v zvezi z delom na otroškem igrišču. Ribnik bo precej spre-menjen, ko bodo končana vsa dela ter bo tudi manjši. Marsikdo ga ne bo mogel več prepoznati, ko se bo ob njem spominjal dni veslanja mladine in drsanja Pod tur-nom prejšnja desetletja.

— Zakaj je vzel Noe v svojo barko od vsake živali po en par?

— Da bi jih mogel kazati ljudem in po-birati vstopnino, kakor v živalskem vrtu.

PRI IZPITU

— Ali vam je morda to vprašanje pre-težko? — vpraša profesor kandidata.

— Vprašanje ne, gospod profesor, pač pa odgovor...

Pravila Združenja poštno-telegrafsko- telefonskih uslužbencev

Glede na svojo naredbo z dne 2. maja 1942-XX o ustanovitvi Združenja poštno-telegrafsko-telefonskih uslužbencev Ljubljanske pokrajine je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odobril pravila tega združenja po ugotovitvi, da so sestavljena in sklenjena skladno s predpisi št. 3 usta-novitvene naredbe.

Pravila določajo, da je združenju namen združevati, ločeno po ustreznih skupinah osebe, uslužbeno pri poštno-telegrafsko-telefonski upravi pokrajine, in sicer raz-vrščeno osebe kakor tudi pogodbeno in pomožno. Združenje je edini predstavnik tega osebe nasproti vsakomur. Združenje uporablja po veljavnih zakonih njemu do-voljena sredstva s tem, da posreduje po potrebi pri oblastvih in zbira iz članarine in drugih dohodkov potrebne sklade za da-janje podpor in druge pomoči.

Deli se na štiri članske skupine: 1. urad-niki; 2. nižji uslužbeni; 3. pogodbeni po-štarji in selske pismošice; 4. upokojenec. Vsak uslužbenec uradov, podrejenih rav-nateljstvu pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani, in vsak upokojenec, ki je služ-boval v takem uradu in biva v Ljubljan-ski pokrajini, lahko postane član tega zdu-ženja. O sprejemu na podlagi prošnje od-loči predsednik po zaslišanju sovetu. Za člana se takoj štejejo člani Udruženja ppt uradnikov, sekcija Ljubljana, Udruženja ppt zvanikov in služiteljev, sekcija Ljubljana in Društva pogodbenih poštar-jev (te tri združbe so spojene v novem združenju z naredbo Visokega komisarja z dne 2. maja 1942-XX).

Vsak član mora plačati vsako leto v mesečnih obrokih članarino, ki jo za vse leto določi skupščina. Članstvo preneha ti-stim članom, ki se premesijo na službova-nje izven pokrajine; in nehajo pripadati poštno-telegrafsko-telefonski upravi; ki si po upokojitvi izberejo bivališče zunaj po-krajine; ki se izkažejo s svojim vedenjem ali iz drugega vzroka nevedne pripadati združenju; ki vložijo pismeno prijavo za izstop; ki tri mesece zaporedoma kljub pismenemu pozivu ne plačajo članarine. V primeru, da se član izkaže nevednega ali ne plača članarine odredi prestanek član-stva predsednik.

Člani imajo pravico do pomoči združenja, nadalje pravico opozarjati po svojem sku-pinskem vodji na potrebe svoje kategorije, udeleževati se kulturnih, pomožnih in dru-gih aktiv, ki jih začne združenje in zahte-vati podporo združenja v vprašanih de-lovnega razmerja. Dolžni so plačevati član-arino, udeleževati se zborovanj in kar največ delovanja združenja in ravnati se po disciplini ter z vedenjem prez graje

vzdrževati sloves združenja. Zoper člana lahko predsednik izreče opomin ali ukor ali začasno odstranitev ali izključitev iz združenja.

Predsednika, ki zastopa združenje in vo-di seje sovetu in skupščini, imenuje Vi-soki komisar. Sme se udeleževati seštan-kov posameznih skupin, katerim predsedu-je, kadar se jih udeleži. Podpredsednika in skupinske vodje imenuje predsednik po predhodni odobritvi Visokega komisarja.

Sosvet sestoji iz štirih skupinskih vodij in še petega člana, ki posluje kot tajnik in ga imenuje predsednik. Sosvet skliče predsednik vsaj enkrat na mesec in obrav-nava vsa vprašanja, ki se tičejo združenja, predlaga proračune, potrjuje zaključne rač-une in predlaga skupščini višino letne članarine.

Člani vseh skupin tvorijo skupščino, ki jo mora sklicati predsednik enkrat na le-to, da čuje njegovo poročilo, pretrese in odobri proračun, imenuje nadzorstveni od-bor in odobri letni znesek članarine. Zbo-rovanje je sklepčno, če je navzoča vsaj po-lovica vpisanih članov, pol ure kasneje ob drugem sklicu pa pri vsakem številu ude-ležencev. Sklepa se z absolutno večino gla-sov, glasuje se z vstajanjem in sedenjem. Za spremembo pravil je potrebno dvotre-tjinsko število navzočih.

Nadzorstveni odbor je sestavljen iz šti-rih članov, katerih poslovna doba traja eno leto. Predsednika odbora imenuje skupščina. Odbor nadzira finančno poslo-vanje in poroča predsedniku o pregledih. Na skupščini poda poročilo o splošnem de-lovanju ter o gospodarskem in finančnem stanju.

Skupinski vodje podpirajo predsednika pri vseh poslih, tičejo se njih skupine, od-govorni so predsedniku za delovanje sku-pine in za disciplino ter predlagajo zoper člane morebitne kazenske odredbe. Posle redne uprave vrši tajnik, za upravne po-sele pa imenuje predsednik blaginjaka, ki ostane na svojem mestu leto dni in pomaga tajniku pri finančnem poslovanju ter upravljanju imovine.

Pri najvažnejših uradih lahko predse-dnik postavi zaupnike, kot posrednike med člani urada in združenjem preko skupin-skih vodij ali preko tajnika v zadevah, ki se tičejo oseba različnih kategorij. Pred-sebnik lahko pozove blaginjaka ali zaupni-ke k sejam sovetu. Najmanj vsake tri me-sece se mora sklicati sešestanek članov po-samezne skupine, ki mu predseduje sku-pinski vodja ali pa predsednik, če to sma-tra za umestno. Vsaka sprememba pravil se mora predložiti Visokemu komisarju v odobritev.

Iz Spodnje Štajerske

— Knjiga o Spodnji štajerski. V šta-jerski založbi v Grazu je izšla knjižica Wilhelma Sattlerja »Die Untersteiermark«. Avtor je opisal v njej narodopolitične in gospodarske temelje Spodnje štajerske. Knjižico je izdal in uvod napisal vodja Nemškega instituta za jugovzhod v Gra-zu dr. Hellmut Carstanjen. V knjižici je 16 zemljepisov in 17 tabel. Posebna pozor-nost je posvečena vinarstvu in sadjarstvu Spodnje štajerske. Njeni vinogradi obse-gajo 18.000 ha in dajejo letno povprečno 500.000 metriskih stotov grozdja ali nad 300.000 hl vina. Jablan je na Spod. štajer-skem nad 1.500.000 in povprečni pridelek jabolk znaša letno nad 300.000 metr. stov. Čespej ima Spod. štajerska okrog 470.000, hrusk 354.000, češenj in višenj 120.000. Breskve rasto po vseh vinogradih. Mnogo ima Spod. štajerska tudi plemenit-ega kostanja. Vseh sadnih dreves ima okrog 2.800.000.

— Iz Slov. Bistrice. Od 15. do 30. sep-tembra je bilo v Slov. Bistrici rojenih 15 otrok. Nova grobova sta bila v tem času samo dva, poročili so se trije pari in sicer Karel Augustin iz Graza z Marjo Jančič, trgovec Roman Wesiak s Karolino Klein in zobotehnik Edvard Sprogar z Elfriedo Filipč.

— Zanimiva razstava v Celju. Ljudska knjižnica v Celju prireja vsak mesec manj-se razstave. Zdal je razstavila razne do-kumente k zgodovini celjskih grofov. Do-kumente je dobila iz dvornega in državne-ga arhiva na Dunaju.

— Zanimiva predavanja v Celju. Izobra-ževalni odsek štajerskega Heimatbunda v Celju je pripravil tudi za tekoče leto vrsto predavalnih večerov. Včeraj je priredil Mu-stafa Nandar iz Teherana sklopično pre-davanje o Perziji in Novem Iranu. Po-jutrnjem bo predaval dr. Walter Ritter iz Celja o pomenu in temeljih ljudskega zdravstva. Celjanom že znani poročnik Be-cker bo predaval v torek o svojih doživ-ljajih na vzhodnem bojišču. Predavalni več-eri v oktobru bodo zaključeni z zgo-dovinsko-političnimi predavanji docenta dr. Walterja Schneefusa iz Graza o Nemčiji in donavskih državah. Predavalni večeri se bodo pa vršili v Dobri, Rogaski Slatini, žalcu in šofanju. Predavalni bodo pre-davatelji iz Münchena, Graza, Berlina in Hamburga.

— Praznični žetve v Mariboru. Tudi v Mariboru so priredili letos praznični žetve. To je bila prva taka prireditve v Mari-boru. Svečanosti so dosegle svoj višek z izročitvijo sadežev polnih košar po vodji krajevne skupine in voditelji ženskih or-ganizacij okrognemu vodji. Sadeži so bili namenjeni ranjenim vojakom v maribor-ski deželni bolnici.

Naše gledališče

DRAMA

Sreda, 7. oktobra, ob 17. uri: Oče naš...
Krstna predstava. Red Premierski.
Četrtek, 8. oktobra, ob 17. uri: Oče naš...
Red Četrtek.
Petek, 9. oktobra: zaprto.

OPERA

Sobota, 10. oktobra, ob 17. uri: Traviata.
Otvoritvena operna predstava. Red Pre-mierski.

Opera bo začela letošnjo abonentako se-zono v soboto 10. t. m. Upričorjena na Ver-dijeva »Traviata«. Po večletnem izvajanju bo letos pod novim muzikalnim vodstvom. v novi režiji in koreografiji popolnoma na novo naštirana. V letošnji uprizoritvi bo izvajana v originalni zasnovi, brez črt, ki so bile doslej. Nova inscenacija in novi ko-stumi bodo dali operi tudi slikovit zunanji

okvir. Dirigent: D. Žebre, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreografija: inž. P. Golovin, realizacija insce-nacija: V. Skružny. V prvi predstavi se bo predstavil novi, mladi tenorist Dra-go Čuden v partiji Alfreda. Naslovno par-tijo Traviate bo pela Vidaličeva, očeta-Janko.

VZROK

— Slišal sem, da morate v vaši banki zadnje čase mnogo delati. Kaj se je skrčilo število uradnikov ali kaj?

— Ne, samo generalni ravnatelj si je kupil čevlje z gumijastimi podplati.

Mali oglasi

GOSPODJE POZOR!
Klobučarna »PAJK«
vam strokovnjaško
očisti, preoblikuje in
prebarva klobuke vseh
vrst po nizkih cenah.
Lastna delavnica.
Se priporoča — Ru-dolf Pajk, Sv. Petra
cesta 38.

STEKLENICE
vseh vrst najbolje pla-ča — Metalia, Gospo-svetska cesta 16.

TAPETNIŠKEGA
VAJENCA
sprejemem. — Habjan,
Ljubljana, Igriška 10.

Inserirajte

Rappresentante
introdotta
Lubiana e provincia
e c. e c. a. importante
Fabbrica portafogli,
borsellini, articoli
fortissimo consumo.
Offerte:

Zastopnik,
uveden
v Ljubljani in deželi.
18 e važno trgovno
za listnice, taške,
predmete močnega
odjema. Fonudbe:

Casella 303 Unione Pubblicità Lubiana

Giglio
dava se

Bucato perfetto
senza sapone

Per il vostro bucato usate
Giglio, il prodotto di mar-
ca veramente prezioso per
ogni famiglia. Giglio costi-tuisce vantaggiosamente il
sapone e vi consente di fa-re senza alcuna fatica né
nerdita di tempo, un buca-to perfetto.

Izvrstno pranje
brez mila

Uporabljajte pri pranju Gi-glio, izdelal dobro znamke,
en dragocen za vsako dru-tino. Giglio hitro nade-mča milo in vam brez
vsake truda in izgube ča-sa izvaja opere.

GIGLIO

Teško je bilo postati ljubljanski meščan

Kdor v starih časih ni užival meščanskih pravic, ni smel voditi podjetja — Težki pogoji za sprejem v meščanstvo

Ljubljana, 7. oktobra
Dandanes se prištevajo med Ljubljance vse mestni prebivalci, ki živijo v Ljubljani več let, čeprav so pristojni v druge občine. Tudi občina sama je priznavala mnogim »naturaliziranim meščanom« dandanašnje meščanske pravice, ko jim je v stiski delila podpore. Pogosto so uživali številni prebivalci podpore mestnega socialnega urada, čeprav so živeli le še 5 let v ljubljanski občini. Sicer je ljubljanska občina terjala domovinske občine podpirancev, naj bi jim vrnila izdatke za podpore, a le redko je kaj izterjala. Med prave meščane so se pa šteli navadno vsi priseljenci, ki so živeli v ljubljanski občini že 10 let. S tem ni rečeno, da so pozabili na dom ter se mu izneverili; prej smemo reči, da so tako ponosni, ker prebivajo že tako dolgo v lepi in imenitni Ljubljani. Zato je tudi razumljivo, da dandanes želi marsikdo postati tudi formalno Ljubljčanin in rad zaprosi za domovinsko pravico, ko se že čuti meščana po desetih letih življenja v Ljubljani.

V starih časih meščanstvo še večja čast

V starih časih ni bilo tako lahko postati meščan kakor dandanes. Meščanstvo je bilo tedaj večja čast, saj so pa tudi meščani uživali posebne pravice ter so bili ponosni na svoj stan. S ponosom niso bili »založeni« nič manj kakor celo plemiči, čeprav so bili le preprosti rokodelci. Dandanes postane meščan brez posebnih težav. Glavni pogoj je, da živi nepretrgano v mestu najmanj 10 let. Razumljivo pa je, da mestna občina ne podeljuje rada domovinstva ljudem brez urejenih premoženjskih razmer, da si z njimi ne nakopije še večjih bremen. Občina lahko tudi odkloni sprejem meščane tiste prošilce, ki je njih preteklost preveč pisana ali večkrat zaspina. Zato se tudi poznanim, kako je z njegovim kazenskim listom. Če pa prošilcu, ki je izpolnil vse pogoje za sprejem med občane, ne morejo nič očitati, ga morajo sprejeti, čeprav bi morala kdo nasprotovati. Včasih je bilo znano, da meščan, ki je imela bleda »meščanka« še povsem drugačen pomen kakor dandanes.

Kaj je bil meščan v srednjem veku

Čudno se vam bo zdela, da v starih časih meščani v mestu niso imeli niti večine med prebivalstvom. Nikakor ne smete misliti, da je postal meščan lahko vsak, kdor je živel v časih v mestu. Meščani niso mogli postati niti plemiči. Vsak, kdor si je hotel samostojno služiti kruh v mestu, je moral biti prej sprejet med meščane. Nihče se ni mogel osamosvojiti v obrti in trgovini, če ni bil meščan. Sleherni, ki je hotel postati meščan, je pa moral zaprositi za meščanstvo. Brez prošnje niso nikomur podelili meščanstva in meščanske pravice tudi ni mogel nihče podedovati. Zato so morali tudi sinovi meščanov prositi za meščanstvo. Prošnja sama za meščanstvo pa ni bila dovolj; prošnje so pogosto odklonili. O sprejemanju je sklepala magistrat, odnosno mestno zastopstvo na sejah.

Kdo je lahko postal meščan

Zaman pa so bile vse prošnje, če prošilec ni mogel izpolniti pogojev ali če so mu na magistratu nasprotovali. Pogoj, da je bil prošilec sprejet med meščane, so bili: da je katoličan; da je prebival toliko časa v mestu, kolikor je bilo potrebno, da so ga lahko spoznali, kakšen je; da je plačal predpisano takso. Pogoj je pa tudi bil, da je moral biti prošilec bodisi trgovec, rokodelci ali obrtnik. Posameznim prošilcem so predpisali še posebne pogoje. Razen tega pogoj za sprejem niso bili vedno enaki. Tako so n. pr. po letu 1781 lahko postali meščani z dovoljenjem okrožnega urada ali deželnega glavarstva tudi protestanti in grškokatoliške vere. Kako je bil prošilec pogosto odvisen od muhavosti magistrata, sprevi-dimo iz naslednjega primera: L. 1608 so odgovorili prošilcu, da mu bodo podelili meščanstvo, ko bo izpolnil pogoja: ko se bo oženil in ko bo naložil najmanj 2000 gld. v hišo, to se pravi, da bo moral postati prej hišni posestnik. Pri podeljevanju meščanstva ni bilo tako važno, ali je bil prošilec domačin ali tujec. Sicer domačinom navadno niso nalagali tako visokih pristojbin, tučja pa, ki je bil pripravljen plačati mastno pristojbino, so sprejeli tem raje. Tučji so se v srednjem veku zelo potovali za ljubljansko meščanstvo, a seveda ne zgolj iz čiste ljubeznosti do Ljubljane. Tedaj je namreč Ljubljana slovela kot bogato trgovsko mesto. V nji sta cvetela obrt in trgovina.

V Ljubljani so obogateli številni tučji, ki so nekateri prišli v mesto praznih rok. Mnogi so dosegli tudi najvišje meščanske časti, a nekateri med njimi so se celo povzpeli med plemstvo.

Sprejemali so člane zadrug

Rokodelci, obrtniki ali trgovci, ki so se hoteli udejstvovati v Ljubljani ter doseči meščanstvo, so morali najprej poskrbeti, da jim je zadruga podelila mojstrsko pravico. V tistih časih so bili lastniki podjetij lahko le člani zadrug. Kdor ni bil član zadrug (»ceha«), ni mogel samostojno opravljati obrti in ne trgovati. Obrtnik si je to pravico pridobil, če je bil določen čas zaposlen pri mojstru kot pomočnik. Zadruga je lahko sprejela ali odklonila prošilca za sprejem v članstvo, tako da je tudi magistrat ni mogel pristopiti, naj koga sprejme. Ko je bilo članov dovolj, niso hoteli več sprejemati novih. Vendar je magistrat v posameznih primerih lahko tudi sam podelil mojstrstvo prošilcu, ki ga zadruga ni hotela sprejeti med članstvo brez pravega razloga. Posebno se je novih članov otepal za druga trgovcev, ki je bila najimennitnejša ter najbogatejša. Vedeti moramo, da so na magistratu sedeli najbogatejši člani zadrug. Sčasom so se predpisi o sprejemanju med člane trgovske zadrug spreminjali, ker je ob koncu 18. stoletja odločil okrožni urad, koga naj sprejmejo med člane in koga ne.

Zaščita vdov in deklet

Navedli smo primer, da je magistrat zahteval, naj se prošilec oženi, če hoče doseči meščanstvo. Ne smete misliti, da je magistrat to zahteval le iz muhavosti. Pri natančnejšem proučevanju zgodovinskih listin sprevi-dimo, da se v marsikaterem ukrepu skriva smotrnost. Tako tudi zahteva, naj bi se posamezni prošilci za meščanstvo oženili, ni bila brez pomena. Za tem se je skrivala zaščita vdov meščanov in meščanskih deklet. Iz listin je razvidno, da so včasih naravnost ukazovali prošilcu, naj se oženi z vdovo ali dekletom svojega rokodelstva. Če je n. pr. umrl čevljar, kovač ali krojač, je rokodelska ali obrtniška zadruga izgubila člana, eksistenca vdove ali hčere pa je bila ogrožena. Vse je bilo torej zadovoljivo urejeno, če se je novi meščan oženil ter povsem nadomestil umrlega rokodelca ali obrtnika. Tako se je prošilec oženil, če je bil čevljar, z vdovo čevljarja. Sentimentalnosti seveda niso upoštevali. Morda se je marsikateremu prošilcu zdela to previsoka kupnina za meščanstvo, a je moral ugrizniti v kisllo jabolko.

Sprejem velika ceremonija

Sprejem med meščane je bila velika ceremonija; o sprejemu so sklepali na slovesni seji in ne na navadni. Slovesni seji so morali prisostvovati vsi mestni svetovalci, medtem ko na navadnih sejah,

ki so bile mnogo pogostejše kakor dandanes, saj so bile vsak ponedeljek in petek, ni bila nujna popolna navzočnost. Po vladarskih predpisih bi morale biti slovesne seje vsakih 14 dni, a tega predpisa se niso držali. Tako sta bili v posameznih letih le po dve slovesni seji na leto in l. 1612 so sklenili, da poslej ne bo več kakor po dve slovesni seji na leto. Na vsaki slovesni seji se je nabralo nekaj prošelj za sprejem v meščanstvo. V 16. in 17. stoletju so sprejeli na leto med meščane povprečno po 15 prošilcev.

Prisega ob sprejemu

Prošilec, ki je bil sprejet med meščane, je moral tudi prisesti ob sprejemu. Prisega se je glasila približno tako (besedilo po Iv. Vrhovcu): »Jaz (ime) prisegam, da hočem biti zvest meščan gospoda avstrijskega nadvojvode, našega najmilostljivejšega gospoda in deželnega kneza, kakor tudi slavnega mesta ljubljanskega, in da hočem zabranjevati njegovo škodo ter se ravnati po njegovih postavah noč in dan, kolikor to s svojo vednostjo morem in moram; tudi nobenemu tučju, ne proti mestnim svobodinam na kateri koli način pomagati tihotapat, ampak te svobodine podpirati in pomagati izpolnjevati jih kolikor mogoče; vrhu tega (prisegam) ubogati in slušati gospoda župana, sodnika in svet, zlasti pa se ne udeleževati kake zapeljive krive vere in misli, ampak edino izveličavne krščansko-katoliške stare cerkve; potem pa tudi popolnoma ogibati se vseh krivoverskih cerkev in drugih shajališč, kjer se dela in ruje proti katoliški rimski veri, kakor naj mi res Bog pomaga in njegov svet evangelij.« Meščanski sinovom ob sprejemu do l. 1545 ni bilo treba prisegati in pri prisegi prijemati za sodno žezlo.

Pristojbine

Najbrž ni bilo stalno določene pristojbine za sprejem v meščanstvo, vsaj tega ni mogoče dognati iz starih listin. Pristojbine so bile precej različne. Od prošilcev so zahtevali po 5, 10, 12 ali 15 gld. Ob koncu 16. stoletja so pristojbino zvišali na 50 gld. V poznejših časih so k tem pristojbinam še pridružili nekatere davčine; tako so od l. 1732 prošilci morali plačevati še po 3 gld. za gasilne pravice, če so bili obrtniki, ki so pri svojem delu uporabljali ogenj, n. pr. kovač, kaže, da so bili plačevanja pristojbin prosti sinovi meščanov. Redki so primeri, da so med meščane sprejemali tudi plemiče, vendar to ni povsem zanesljivo. Zdi se, da se je plemič moral odpovedati plemiškim pravicam, če je hotel biti sprejet med meščane. Obubožane plemiče je nedvomno mikalo med meščane, saj se sicer niso mogli pečati s trgovino in ne najti kakšnega drugega primernejšega zaslužka. Seveda je pa veljalo med plemstvom trgovanje kot sramotno in še bolj rokodelstvo.

Prihodnjic se bomo pomenili še o meščanskih pravicah.

Slovaška - dežela zdravilišč

Po vojni ji bo pripadla med evropskimi državami važna naloga

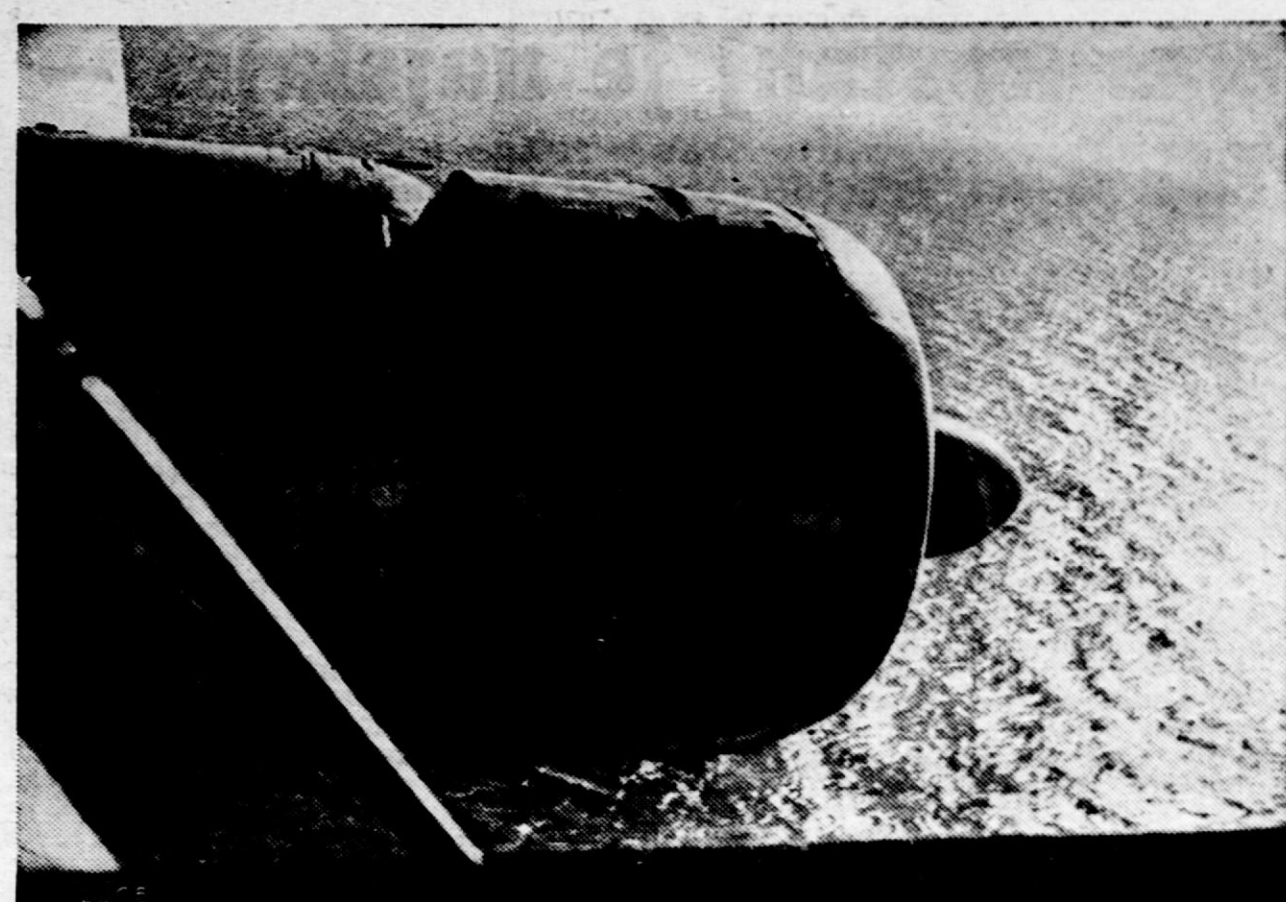
O nedavnem zborovanju mednarodne zveze kopališč in zdravilišč na Slovaškem smo v kratkem že poročali. Zborovanja so se udeležili mnogi evropski strokovnjaki na tem polju, med drugimi predsednik Nemške tujske prometne zveze državni tajnik Esser in predsednik Zveze italijanskih kopališč grof Pellati. Zborovanje je dalo pobudo za proučitev položaja slovaških kopališč in zdravilišč. Ugotovljeno je bilo, da ima Slovaška mnogo zdravilnih vrelcev in zdravilišč, tako da lahko postane ena prvih zdraviliških držav Evrope. Poleg tega pa še več znanih višinskih zdravilišč v Visokih Tatrah. Slovaška ima tudi celo vrsto manjših kopališč in zdravilišč ter ugodno ležišče okoliščin. Nedavno je bilo ustanovljeno centralno vodstvo slovaških zdravilišč in kopališč, zdaj so pa obnati odredile še medicinsko zdravstveno preiskavo vseh zdravilnih vrelcev. Mnogi zdravilni vrelci se še ne izkoriščajo v polni meri. Slovaška dobila je banjaloski inštitut, ki bo imel mnogo dela. Mnogi slovaški zdravilni vrelci so sicer dobro znani, toda znanstveno jih še niso preiskali in tako bolniki še nimajo od njih prave koristi.

Nemški državni tajnik Esser je v svojem govoru na zborovanju v Bratislavi zahteval smernice bodočega dela na polju mednarodnega zdravilišča. Gre v prvi vr-

sti za to, da se pripravijo kopališča in zdravilišča za dobo po vojni, ko jih čaka važna naloga. Vse evropsko zdravilištvu bo treba dobro organizirati, da bo lahko po vojni v polni meri izpolnilo svoje važne poslanstvo. Po vojni, ko bo treba odstraniti ali vsaj ublažiti njene posledice tudi na zdravstvenem polju, ne bo mogoče opraviti tega nujnega dela brez tesnega sodelovanja z zdravilišč in okrevališč.

Slovaška zdravilišča in okrevališča so po večini navezana na inozemstvo. Zadržala se jim poznajo posledice vojne v obliki raznih omejitev. Slovaška vlada jim je posvetila vso pozornost, tako da jim je bilo nazvali vojni obratovanje zagotovljeno. Državna zdravilišča so vse težkoče srečno prebrodila in sodeč po državnem proračunu so letos aktivna. V najbolj znana slovaška zdravilišča zahajajo nazvali vojni gostje tudi iz Nemčije, Madžarske in drugih jugovzhodnih evropskih držav. Predlanski, lani in letos je bilo na Slovaškem na okrevanju mnogo nemških otrok, in to je mnogo pripomoglo k zadovoljivi bilanci tujskega prometa. Lani je imela Slovaška iz tega naslova 215 milijonov kron dohodkov.

Po najnovejših pogodbah z Nemčijo imajo zlasti bolji znana slovaška zdravilišča tudi precej nemških gostov. Slovaška zdravilišča in tujsko prometna središča imajo

Italijansko izvidniško letalo na poletu nad Sredozemskim morjem

na razpolago 30.346 postelj. Prištetih je pa treba še 51.655 zasebnih gostinskih obratov s posteljami. Vseh postelj je za tujski promet na razpolago 82.000. Prizadevanje pristojnih oblasti gre za tem, da slovaška zdravilišča in okrevališča modernizirajo tako, da bodo odgovarjala vsem mednarodnim zahtevam. Po vojni bo pripadlo Slovaški v pogledu zdravilišč in okrevališč med evropskimi državami ena najvažnejših nalog.

Bolgarske stanovske organizacije

V nedeljo teden je bil v Sofiji svečano odprt kongres splošne bolgarske delavske zveze. V javnosti je vladalo zanj veliko zanimanje, kakor vlada tudi za kongrese drugih bolgarskih stanovskih organizacij, ki bodo v oktobru. Gre za poživitev glavnih stanovskih organizacij v smislu in v skladu z zakoni z dne 1. junija 1941. V kakšni smeri naj delajo stanovske organizacije, je razvidno iz pozdravnega govora ministrskega predsednika Filova, ki je obenem predsednik vseh stanovskih organizacij. Ministrski predsednik je izjavil med drugim: Naloga poklicnih organizacij ni morda zastopati interese svojih članov. Gotovo morajo opravljati tudi to delo, toda važnejše je njihovo sodelovanje z državo pri izgradnji njene gospodarske in socialne politike v duhu pravičnosti, socialne solidarnosti in splošnih narodnih interesov. V istem smislu je notranji minister Gabrovski izjavil, da stanovske organizacije zdaj ne služijo več strankarstvu, temveč interesom naroda in države.

Tudi odprtveni govor trgovskega ministra Zahariasa je izzvenel v tem smislu. Naperjen je bil zlasti proti naročnim klijentem vplivu plutokracije. Sabotažni poskusi teh krogov so se pa izjalovili in zdaj je bolgarska gospodarska fronta trdna in zdrava. Naloga naroda je zdaj to, kar ima in proizvaža, pravično razdeliti med vse. Tistim, ki še živijo v izobilju, ni več mesta. Splošna delavska zveza šteje 200.000 članov, od teh nad 150.000 možkih. Mnogo večja je pa Zveza bolgarskih kmetovalcev, ki šteje 750.000 članov, čeprav 40 odstotkov bolgarskih kmetov še ni organiziranih. Zveza obrtnikov šteje 100.000, Zveza trgovcev pa nad 90.000 članov.

Ze ob rojstvu prastric

Zelo redki so primeri, da bi bil otrok že ob rojstvu ne samo stric, temveč celo prastric. O takem primeru poročajo nemški listi. Oče, mož 73 let, se je pred poldrugim letom poročil. Izbral si je razmeroma še mlado ženo in rodil se mu je otrok. Iz prvega zakona je pa tudi že imel otroke, in ena njegova hči je bila ta čas že postala stara mati dveh vnukov. In tega vnukoma je deček iz drugega zakona prastric.

Največja tajna zdravilstva

Leta 1738 je umrl sloveči holandski zdravnik dr. Boerhave. V njegovi zapuščini so našli skrbno zavito in zapечатeno zavitek z napisom: Edinstvene in najgloblje tajne zdravilstva. Zdravnikova zapuščina je prišla na javno dražbo, na kateri se je zbralo mnogo kupcev. Med njimi je bilo zlasti mnogo takih, ki bi bili radi kupili

zavitek, v katerem naj bi bile največje tajne zdravilstva. Ljudje so mislili, da bi si lahko z njimi podaljšali življenje. Končno je prišel tudi ta zavitek na vrsto. Nekdo znanec umrlega zdravnika je ponudil zanj 20.000 mark in izklicalec mu ga je tudi prisodil. Ves srečen je odnesel mož zavitek domov, kjer ga je z drhtečimi rokami odvil. V njem je pa našel le nekaj praznih listov papirja. Samo na enem je bilo z velikimi črkami zapisano: Imej glavo na hladnem, noge pa na toplem, pa boš sam sebi najboljši zdravnik!

Za smeh

ŠKOTSKA

Velik prekoceanski parnik zasači na morju strašna nevihta. Ladja se razbije in od nje ostane samo kos krova. Na njem se stiskajo vsi premočeni Angleži, Irec in Škoti. Sonce je sijalo samo pol dne, potem so pa temni oblaki ponovno zagrnili nebo in pripravljala se je nova nevihta. Irec je brez pomisleka pokleknil, sklenil roke in začel glasno moliti, ne da bi se zmenil za svoja sosedla. Anglež je snel klobut z glave in jel hladnokrvno razmišljati o zadnjih rečeh človeka na zemlji. Čim je škot opazil klobut v Angleževi roki, se je ustrašil javne zbirke prostovoljnih prispevkov in skočil v morje.

LEPO PETJE

— Gospod ravnatelj, ali bom smela sodelovati na koncertu pri grofu?
— Seveda, gospodična, toda ne na prvem, temveč na drugem.
— Saj bo prirejen samo en koncert, po njem pa prosta zabava s plesom.
— Vem, toda gostje radi pozabijo, kdaj se je treba posloviti in vas sem izbral, da jih s svojim petjem opozorite na to.

SLABA KOMBINACIJA

— Kako si uredil zadevo s svojo zaročenko? Ali sta se pobotala? Slišal sem, da se nameravata kmalu poročiti.
— Ah, kaj še. Prijatelj Maks se je ponudil, da naju bo spravil, in opetovano je bil pri nji.
— In ona ni pristala na spravo?
— Pristala bi že, toda Maks je zanetil med nama še huši prepri in zdaj se hoče on poročiti z njo.

— Kaj se nikoli ne spoprimita?
— Redko. Če pa se že zgodi, traja spopad samo nekaj sekund.
— A potem?
— Potem kupimo novo jagnje.

PAMETEN OTROK

— Striček, kaj pa počneš ves dan, ko sediš v svoji pisarni?
— Nič, pustil me pri miru s svojo radovednostjo.
— Kako pa moreš potem takem vedeti, kdaj je konec dela in kdaj greš lahko domov?

KDO JE OSEL

— Dubrovčan Ivo Stojanović, filozof, zgodovinar, skratka stari humanist in nič manj duhovit mož, je objavil v nekem listu članek, pisan v precej težkem slogu. Čez nekaj dni sreča na cesti svojega prijatelja, ki mu potoži, da ni razumel vsebine njegovega članka.

— Vsak odstavek moraš prebrati trikrat, — mu pravi Ivo. — Če ga ne boš razumel prvič, reci: — Jaz sem osel! — Če ga boš prebral znova in ga še ne boš razumel, reci zopet: — Osel sem jaz! Se le če ga boš prebral tretjič in ga zopet ne boš razumel, reci: — Osel je on!

D. Du Maurier:

Prva žena

Roman

»Da,« je odgovoril Maksim. »Da...«
»Mislili bodo, da se je jadrnica prevrnila in potopila, ko je bila ona v kabini. Morda je šla dol po kako vrvi, kaj vem, po kaj, in v tem, ko je bila zaprta v kabini, je planil izza rtiča silovit buh vetra, ladjica se je prevrnila, in ona je bila zaprta v pasti... Vse to bi se bilo utegnulo zgoditi, kaj ne?«
»Ne vem,« je rekel Maksim, »ne vem...«
Tedaj naju je zmotil telefon, ki je zazvonil v mali sobi za knjižnico.

XXI

Ko je Maksim stopil v telefonsko sobico, je zaprl vrata za seboj. Takoj nato je prišel Robert po čajno posodo. Vstala sem, stopila k oknu ter mu obrnila hrbet, da me ne bi videl v lice. Kdo ve, kdaj se bo razvedelo, sem pomislila: v sobah služinčadi, na pristavi, v Kerrithu... Koliko časa je neki treba, da pride takšna novica med ljudi? Nisem si znala odgovoriti.

Iz sobice je prihajal do mene Maksimov pritajeni glas. Tesnoba mi je povzročala nekakšen krč v želodcu. Bilo mi je, kakor da mi je zvonec telefona pretresel vse živce, ko je zapel. Dokler sem sedela zraven Maksima na tleh, ga držala za roko in na pol v sanjah poslušala njegovo zgodbo, je del mojega

bitja kakor senca spremljal njegovo pot. Tudi jaz sem bila ubila Rebeko, tudi jaz sem bila potopila jadrnico vzalivu. Z njim vred sem prisluskovala ter vlekla glasove morja in vetra na uho. Čakala sem, kdaj potrkata gospa Danvers na vrata. Vse to sem trpela z njim, vse to in še marsikaj. Drugi del mojega bitja pa je raztresen in brezčuten ždel na preprogi in ni ničesar mislil, ničesar čutil razen ene same stvari, in je kar naprej, kar naprej ponavljal iste besede: »Maksim ni ljubil Rebekke, Maksim ni ljubil Rebekke.« Zdaj, po tem rezkem klicu telefona, sta se oba dela spet zlivala v enega; postajala sem spet tista, ki sem bila zmerom, v ničemer ne izpremenjena. In vendar sem čutila, da me prevzema nov občutek, ki ga dotlej nisem poznala. Srce mi je bilo vživet vsem tesnobi in dvomom lahko in svobodno. Zdaj sem vedela, da se Rebeka nič več ne bojim. Nisem je več sovražila. Prav zdaj, ko sem vedela, kolikanj je bila hudobna in izprižena in pokvarjena, je nisem več sovražila. Nič več mi ni mogla storiti zlega. Brez strahu bi bila šla v jutrnjo sobo, sedla za njeno pisalno mizo, se dotaknila njenega peresnika in gledala na predalih nalepke z njeno pisavo. Lahko bi bila šla v njeno sobo v zahodnem krilu in se naslonila na okno, kakor sem bila storila že davi, ne da bi me napadla groza. Vsa Rebekina oblast je bila skopnela nalik današnji megli. Nikoli več me ne bo Rebeka preganjala kakor strah. Nikoli več me ne bom slišala za seboj na stopnicah, nikoli več se mi ne bo zdela, da sedi v oblednici zraven mene; nikoli več ne bo slonela zgoraj na galeriji in oprezala

za menoj, kadar bom v veži. Maksim je ni bil nikoli ljubil. In jaz je nisem več sovražila. Njeno truplo se je bilo vrnilo, njeno jadrnico s čudnim in prerokovnim imenom »Je reviens« so bili našli, toda jaz sem je bila rešena za zmerom.

Zdaj sem mogla svobodno živeti z Maksimom, ga milovati, ga stiskati k sebi in ga ljubiti. Nikoli več ne bom dekletce. Nič več ne bom pravila »jaz«, »jaz«, zmerom samo »jaz«, ampak »midva« in »ti pa jaz«. Živela bova združena. Skupaj bova zrla tragediji v oči. Kapitan Searle, potapljač, Frank, gospa Danvers, Beatrice, ljudje iz Kerritha, ki čitajo liste... ne ti ne kdo drug naju ne morejo ločiti. Najina sreča ni prišla prepozno. Nič več nisem neizkušeno mlado deklo. Ne bojim se. Borila se bom za Maksima. Prisegala bom, prisegala po krivem, preklinjala in prosila. Rebeka ni zmogla. Rebeka je izgubila.

Robert je bil odnesel krožnike in skodelice, in Maksim se je vrnil.
»Polkovnik Julian je bil,« mi je rekel; »pravkar je govoril s Searlom, ki mu je vse povedal. Jutri pojde z nami na ogled ladje.«

»Kdo je polkovnik Julian?« sem vprašala.
»Kerrithski mirovni sodnik. Njegova prisotnost je neogibna.«
»In kaj pravi?«
»Vprašal me je, ali se mi količkar zdi, čigavo bi utegnulo biti truplo.«
»In kaj si mu odgovoril?«
»Odgovoril sem, da nimam pojma. Da smo ves čas

mislili, da je bila Rebeka sama. In da mi ni znano, ali gre morda za kako bližnjo osebo.«

»In je po tem še kaj rekel?«
»Da.«
»Kaj?«
»Rekel je, ali smatram za mogoče, da bi se bil takrat v Edgecombu zmotil.«
»Tako je rekel? Je že rekel tako?«
»Da.«
»In ti...?«
»Rekel sem, da je mogoče. Da ne vem.«
»Torej jutri, ko pojdetе na ogled ladje, bo tudi on s teboj? On, kapitan Searle in zdravnik...?«

»Pa nadzornik Welch.«
»Nadzornik Welch?«
»Da.«
»Zakaj? Zakaj nadzornik Welch?«
»Navada je takšna, kadar se najde kako truplo. Nič nisem rekla. Molče sva gledala drug drugega. Čutila sem, da me tisti krč v želodcu spet prijemlje.«
»Morda pa ne bodo mogli dvigniti zadrnice na površje,« sem dejala.
»Mhm,« je rekel Maksim.
»Kaj bi v tem primeru lahko ukrenili zastran trupla? Nič, jeli?«
»Ne vem.« Pogledal je skozi okno. Nebo je bilo zastrto. Vse prepreženo z belimi oblaki, kakor ta krat, ko sem se vračala s čeri. Toda sape ni bilo čutiti. Zrak je bil negiben.
»Pred eno uro bi bil rekel, da dobimo veter z jugozahoda, pa se je spet vse poglelo,« je dejal Maksim.